

TRIMITAS

LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGOS VADAS:
KARE VISKAS PRASIDEDA
NUO KULKOSVAIDŽIO

9771392475004

1,99 €

ŠIMTMEČIO VĒLIAVŲ ŽYGIS

BIRŽELIO
16-18

ŽYGIO PABAIGA
KLAIPĖDA

ŽYGIO PRADŽIA
SMALININKAI

TAPK UNIKALAUŠ ŽYGIO DALIMI!

MARŠRUTAS DRIEKŠIS PER ISTORINES MAŽOSIOS LIETUVOS RIBAS DABARTINĖJE LIETUVOJE.

ŽYGIO METU BUS NEŠAMA SIMBOLINĖ 5 METRŲ ILGIO MAŽOSIOS LIETUVOS IR DIDŽIOSIOS LIETUVOS VĒLIAVA, KURIAŲ LYDĖS VĒLIAVNEŠIAI SU MAŽESNĖMIS VĒLIAVOMIS.

VĒLIAVOS BUS NEŠAMOS ESTAFETĖS PRINCIPU. ATSTUMĄ ĮVEIKĘ ŽYGEIVIAI JAS PERDUOS KITIEMS DALYVIAMS, LAUKANTIEMS IŠ ANKSTO NUMATYTOSE VIETOSE.

VIDUTINIS VIENOS ŽYGIO ATKARPOS ATSTUMAS – 25 KM.

KLAIPĖDA

DAUGIAU
INFORMACIJOS

© „Trimitas“, 2023
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753

Autorių dėmesiui - medžiagų kitam numeriui laukiame iki einamojo mėnesio 10 dienos imtinai!

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

2023 m. Nr. 5 (1373)
Tiražas 1000 egz.

Išleidžiamas paskutinę kiekvieno mėnesio savaitę.

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 **LŠS VADAS.** Plk. ltn. Linas Idzelis: kare viskas prasideda nuo kulkosvaidžio | VALDAS KILPYS
- 4 **KARINĖ TECHNIKA IR GINKLUOTĖ.** „Live firing show 2023“: karinės pramonės lyderiai demonstravo savo pasiekimus
- 6 **ĮVYKIAI.** Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės šventė
- 8 **IŠEIVIJOS ŠAULIAI.** Šaulių šeimos stovi lietuviybės sargyboje | VILMA KAVA
- 10 **ŠAULĖS DIENORAŠTIS.** Šaulystė ir drugeliai pilve bazinio belaukiant | SMILTĖ JURAITĖ
- 14 **VARŽYBOS.** Šaudymo varžybos: laimi tie, kurie treniruojami | VALDAS KILPYS
- 16 **VIENI IŠ MŪSŲ.** Šaulystė - šeimos pasirinkimas | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 18 **PLAKATAS.** Lengvasis kulkosvaidis FN MINIMI 7.62 MK3
- 20 **IŠMOKTOS PAMOKOS.** Šulinio formos laužai | EDUARDAS KLIMENKA, GABRIELIUS E. KLIMENKA
- 24 **CIVILINĖ SAUGA.** Slėptuvės: ką derėtų žinoti? II dalis | KĘSTUTIS ŠČEVINSKAS
- 26 **INSTRUKTORIAI KALBA.** Gintaras Žiauga: „Šaulys - sumanus karys“ | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 28 **GINKLO BROLIAI.** Lietuvos karo akademijoje karinis rengimas derinamas su universitetinėmis studijomis | LINA VAITIEKŪNAITĖ
- 30 **SAJA.** Faktų tikrinimas interneto vartotojo kasdienybėje. II dalis | GERTRŪDA ŠITKAUSKAITĖ
- 32 **V. PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBAS.** Nenutildytas šaulių „Trimitas“ | STASYS IGNATAVIČIUS
- 34 **ĮDOMIOJI ISTORIJA.** Vargo mokykla | BIRUTĖ MALAŠKEVIČIŪTĖ

Vyr. redaktorė Dovilė Pukertaitė
Kalbos redaktorė Sandra Balžekaitė
Korespondentas Valdas Kilpys
Dizainas Greta Janutytė, Paulius Budrikis (CRITICAL)

Redakcijos kolegija:
Žilvinas Neliubšys (CV narys)
Aurimas Navikas (CV narys)
Augustas Žukauskas (CV narys)
Mantas Petryla (viešųjų ryšių specialistas)
Gertrūda Šitkauskaitė (neformaliojo švietimo mokytoja)
Irena Salaviejiėnė (išėivijos šaulė)

Viršelio nuotrauka: Teodoras Biliūnas / BNS

Leidėjas: Lietuvos šaulių sąjunga
facebook.com/sauliusajunga.lt

Adresas: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
el. p. redakcija@sauliusajunga.lt

Kasdiene naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone. Rankraščiai negražinami ir nerecenzuojami. Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvę.

Spausdino UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas

Projektą „Visuomenė karo akivaizdoje: paradigmos kaita“ (straipsniai: „Šaulystė - šeimos pasirinkimas“) remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas.

2023 m. skirta 4 000 eurų.

PLK. LTN. LINAS IDZELIS: KARE VISKAS PRASIDEDA NUO KULKOSVAIDŽIO

TEKSTAS IR NUOTRAUKA: Valdas Kilpys

„Susimauti negalime“, - sako Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. ltn. Linas Idzelis. „Trimito“ skaitytojams proga geriau pažinti vadą ir sužinoti, kokią šaulių sąjungą jis mato.

Pradėkime nuo pradžios - kaip pasirinkote kario kelią?

Esu iš Vilniaus metalistų, o tai, kaip žinia, aštuoniasdešimtųjų pabaigoje nebuvo visiems įprasta. Už kalbėjimą lietuviškai galima buvo gauti *j snukį*, o kadangi buvau dar ir su ilgais plaukais, tai gatvėje saugu nebuvo. Teko kovoti už savo būvį. Visa tai jaugo į kraują.

Vėliau pradėjo tvertis Lietuvos kariuomenė, tai daugelis mūsų ir nuėjo tarnauti. Šauliai tuo metu buvo mažiau matomi. O ir šiaip, žinote, kaip būna – draugas draugą atsiveda, tad visa mano aplinka buvo – kariai savanoriai. Aukščiausioje Taryboje, suprantama, buvo nemažai šaulių, tačiau tuo metu mūsų keliai nesusikirto. Taip po truputį įtraukė kariuomenė ir nebe paleido. Viena užduotis, kita užduotis, tuomet sovietinės kariuomenės stebėjimas, jų judėjimo registravimas. Kiek vėliau įvyko tilto per Bražuolę sprogimas, greitai visi mobilizavosi, teko saugoti įvairius objektus, pratybos po pratybų, žodžiu, buvome tokie mėgiami generolo Zenkevičiaus personažai – kai niekas negalėdavo, mes galėdavome visada. Vilniaus rinktinėje Viršuliškių būrys būdavo toks, kuris visada galėjo.

Kokios jūsų pirmosios dienos vadovaujant Lietuvos šaulių sąjungai? Kaip jaučiatės, kokią situaciją radote organizacijoje?

Turime nemažai neatliktų namų darbų, kuriuos reikės atlikti: nuo struktūrų sukūrimo, mokymo sistemos stiprinimo. Šiaip nėra visai prastai, tačiau organizacija nėra stipri. 2014-aisiais prisidėjau prie šaulių stiprinimo, nes daugelis dalykų buvo atliekami *jūtubo lygmenyje*. Dabar jau nemažai dalykų iš tiesų išmokta, visgi praėjo nemažai laiko. Dabar reikia užauginti ir antrąją atėjusių šaulių bangą, o jie atsives draugų ir kaimynų. Susimauti negalime.

Matote, turime dar vieną bėdą – trūksta kompetentingų žmonių Lietuvoje. O mes norime aukšto meistriškumo. Iš tiesų nepakenčiu neprofesionalumo, teko susipažinti su danų, britų, amerikiečių mokymo sistemomis, dalį jų ir išbandyti. Visada noriu, kad viskas būtų šimtu procentų. Man netinka žemi rezultatai ir standartai. Esame maža tauta ir negalime sau leisti kovoti su dideliais nuostoliais kaip, tarkim, ukrainiečiai. Privalome būti labai profesionalūs.

Neseniai vyko strateginė sesija, aptarti organizacijos pokyčiai iki 2035-ųjų. Gal galite trumpai pristatyti, kas buvo nutarta, kokie pokyčiai laukia Lietuvos šaulių sąjungos?

Kokių nors ypatingų pokyčių nenumatoma. Reikia didinti narių skaičių. Pokyčius ir tikslus kuriame visi, angliškai tai skamba *management by objectives*. Strateginėje sesijoje dalyvavo vadai, Centro valdybos nariai. Naujajame įstatyme numatyta ir nauja Koordinavimo taryba, kur valstybinės institucijos atsiunčia savo atstovų. Neužilgo rinksimės su jais aptarti strateginės sesijos rezultatus.

Pagrindiniai siekiniai iš sesijos – organizacijoje turėtų būti 50 tūkst. šaulių, prielaida, kad kasmet biudžetas augs 30 proc., nes organizaciją galima stiprinti tik tuo atveju, kai yra pinigų. Kito kelio nėra. Entuziazmas ir motyvacija visada baigiasi. Dar bus siekiama, kad šaulių kaita būtų ne didesnė nei 10 proc. Pagrindinė vizija – išlaikyti organizaciją savanoriška, kad mes nenusipirkume žmonių, tarkim, mokėdami už dieną kaip Krašto apsaugos savanorių pajėgose. Rasime kitų būdų, kaip išlaikyti žmones. Šauliai gauna mūsų mokymo sistemoje tai, ko būdamas civilis kitur negausi.

Esame sukurta organizacija – dėvime uniformą, laikomės statuto. Esame ir ideologinė organizacija – puoselėjame tradicijas, todėl labai rekomenduoju laikas nuo laiko perskaityti Vlado Putvinskio-Pūtvio priesakus šauliui ir juos pergalvoti. Juk šaulių sąjunga buvo sukurta kovai, padėti kariuomenei ir kovoti partizaninį karą. Tai yra mūsų prioritetas. Taip pat esame ir universali organizacija, sugebame padėti ir pasieniečiams, ir ugniagesiams, ir policininkams, žodžiu visiems, nuo kurių priklauso nacionalinis saugumas.

Sesijoje išsikėlėme tikslus stiprinti ir auginti organizaciją, rengtis ginkluotam ir neginkluotam pasipriešinimui. Jei žmogus neturi karybos įgūdžių, mes, šauliai, galime pasiūlyti daug įvairių kitų veiklų: kibernetinio saugumo užtikrinimas, dronų valdymas, maisto gaminimas, barikadų statymas ir t. t. Taip pat svarbu stiprinti atsparumą propagandai ir pilietinę valią. Mums patikėta užduotis organizuoti pilietinės gynybos kursų devintoms klasėms mokyklose, tai reikia gerų instruktorių, lieka klausimas dėl etatų.

Mūsų organizacija, būkime atviri, šiuo metu išgyvena pakilimą - įstoja žinomų žmonių, politikų, nuomonės formuotojų. Galima teigti, kad tapome madingi. Koks jūsų požiūris į šį naują reiškinį? Kitai variant, klausiu apie efektyvių, veikloje dalyvaujančių ir nominalių šaulių santykį?

Mums reikia ir kokybės, ir kiekybės. Per instruktorių rengimą, vadų kompetencijų ugdymą įmanoma auginti organizaciją. Turi būti stiprus individualus šaulio rengimas ir specialistų kvalifikacijos kėlimas, ir, be abejonės, vadovaujančio personalo rengimas. Šiuo metu mums ypatingai svarbu pradėti skyrių, būrių, kuopų vadų mokymus, kelti jų kvalifikaciją.

Be abejojimo, nevalia pamiršti darbo rinktinėse, pratybų organizavimo. Būtent čia supranti savo silpnąsias

vietas, kur dar reikia tobulinti žinias. Nes vien ant sienos kabančio diplomo ar baigimo pažymėjimo nepakanka. Per pratybas tu iš tiesų pamatai, ko dar stinga, su kuo turi draugauti, o kas gal ir kreivai žiūri.

Cituoju vieną iš jūsų viešumoje randamų tekstų: „Karo Dievų šalyje Prūsijoje, Fridricho Didžiojo laikais, kai vyko pastovūs karai, buvo manoma, kad kariuomenę turi sudaryti 3-5 proc. nuo gyventojų skaičiaus“. Ar tai galioja ir dabarties laikais? Kiek iš tų procentų turėtų būti šauliai?

Čia kalbama ne vien apie šaulius, o apie ginkluotą pasipriešinimą bendrai. Kitaip tariant, kiek ginkluotų žmonių galima pastatyti į rikiuotę. Dariau tyrimą: nuo 1812-ųjų iki Sąjūdžio tarp gyventojų buvo nuo 0,5 iki 4 proc. žmonių, kurie priešinosi ginklu. Pikas buvo pokario laisvės kovų metu, kai kovojo apie 100 tūkst. gyventojų, tačiau būta istorijos epizodų, kai kovodavo tik apie 15 tūkst. žmonių.

Tad kalbame apie tokius skaičius. Dabar atliekami tyrimai, kur pasisako gyventojai, kiek jų eitų ginti valstybės su ginklu, dažniausiai rodo apie 20 proc. Pradėjus segmentuoti aiškėja, kad dalis jų jau yra kariuomenėje, dalis – pasienyje, kiti – kitose jėgos struktūrose ar šaulių sąjungoje. Sudėjus visus tuos skaičius ir gausi istoriškai pagrįstą kiekį žmonių. Apie 50 tūkstančių. Tačiau reikia suprasti, kad pasakyti, jog eisiu ginti ginklu, ar tik ateiti neuštenka. Reikia efektyvių priemonių. Jei mes turime tik penkiasdešimtaisiais pagamintą automatą, tai pasitikėjimas bus šiaip sau. Kare viskas prasideda nuo kulkosvaidžio.

Šauliams labai svarbios ir vado asmeninės savybės, pomėgiai, prioritetai. Galiausiai smagu vadą pažinti ir kaip žmogų. Ta proga parengėme testą, kur jūs turėsite pasirinkti vieną prioritetą:

Katė ar šuo? Šuo

Vynas ar alus? Alus

Lengvoji ar sunkioji atletika? Sunkioji

Vyturys ar pelėda? Pelėda

Japoniškas ar vokiškas automobilis? Japoniškas

Makaronai ar kepsnys? Kepsnys

Namas ar butas? Butas x

„LIVE FIRING SHOW 2023“: KARINĖS PRAMONĖS LYDERIAI DEMONSTRAVO SAVO PASIEKIMUS

2

„Trimito“ informacija
NUOTRAUKOS: Valdas Kilpys

Pabradėje, Generolo Silvestro Žukausko poligone, vyko nebe pirmą kartą Lietuvoje organizuojamas tarptautinis renginys „Live firing show 2023“. Organizatoriai, bendradarbiaudami kartu su renginio partneriu Lietuvos šaulių sąjunga, demonstravo moderniausią įvairių pasaulio gamintojų karinę įrangą ir ginkluotę.

1.-2. Pramušusi storą betono plokštę granata sprogo medinės konstrukcijos viduje ją sudraskydama į skutelius.

3. Metalinis konteineris „slėpėsi“ už metalo plokštės. Nepavyko...

4. „Carl Gustav“ granatsvaidžiai kiekvienai specifinei užduočiai turi specializuotą amuniciją.

Suinteresuoti įvairių struktūrų atstovai iš viso regiono galėjo apžiūrėti ir išbandyti žymiausių pasaulio gamintojų techniką ir technologijas. Šiame renginyje dalyvavo nemažas skaičius žinomų karinių reikmenų gamintojų – „Raytheon ELCAN“, „Rheinmetall Norway AS“, MILKOR, SAAB, „Aimpoint“ ir t. t.

Antroje renginio dalyje dalyviai galėjo išvysti praktiškai visų SAAB koncerno gaminamų granatsvaidžio šaudmenų poveikį realioje situacijoje. 84 MM MT 756 granata įrodė galią pramušdama storą gelžbetonio sieną ir neutralizuodama už jo stovinčią medinę konstrukciją (žiūrėkite nuotraukas), 84 MM HE 448 sėkmingai naikino pripūstus oro balionus šrapnelių lietumi. Tankų žudiku pramintas NLAW be vargo neutralizavo reikiamus taikinius.

Nemažai susidomėjimo sulaukė Pietų Afrikoje MILKOR koncerno gaminamas šešiašūvis 40 mm granatsvaidis. Prie jo rikiavosi nemaža eilė norinčiųjų padaryti kelis šūvius šiuo retu ginklu. x

PARTIZANŲ PAGERBIMO, KARIUOMENĖS IR VISUOMENĖS VIENYBĖS ŠVENTĖ

1

„Trimito“ informacija
NUOTRAUKOS: Arvydas Gurkšnis

3

1. Šauliai renginyje demonstravo ginkluotę ir ekipuotę.
2. Maskuotė – svarbi taikliam šauliui. Renginio dalyviai galėjo susipažinti su maskuotės ypatumais ir pagrindinėmis taisyklėmis.
3. Inscenizuotoje situacijoje, kur tariamai nukentėjęs buvo gabenamas iš mūšio lauko, netrūko nei riksmų, nei aimanų – viskas kaip realybėje.
4. Vaikai buvo susidomėję šauliška ekipuote. Ne vienas panoro pats pasijusti šauliu.

Gegužės 20 dieną Klaipėdoje vyko vienas iš pagrindinių Lietuvos kariuomenės organizuojamų renginių visuomenei – Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės šventė. Klaipėdos piliavietėje nuo ryto veikė karinis miestas bei Klaipėdos krašto amatininkų ir prekyvių mugė. Ši senas tradicijas turinti šventė pirmą kartą organizuota 1935 metais Kaune, norint supažindinti civilius su kariuomenės veikla. Renginio šūkis „Mes – tai Jūs“ pažymi, kad karys yra visuomenės dalis, kuriam svarbu, kokia bus Lietuvos ir kiekvieno iš mūsų ateitis.

Kovos už laisvę ir išsaugojimo idėja įprasminta pagarbos salvėmis bei jaunesniųjų karininkų vadų mokymų dalyvių ir Lietuvos aukštosios jūrėivystės mokyklos studentų priesaikos ceremonija, taip pat miesto gyventojus ir šventės svečius pasveikino NATO Baltijos regiono oro erdvę saugantys Portugalijos ir Rumunijos karinių oro pajėgų naikintuvai, dar kartą primindami apie Lietuvos pasirinkimą 2004 metais tapti stipriausio pasaulyje gynybinio Alijanso nare. Šventėje dalyvavo Lietuvos kariuomenės vadas gen. lttn. Valdemaras Rupšys, Krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas, Klaipėdos miesto meras Arvydas Vaitkus.

Pagrindiniu renginio akcentu tapo veiksmo kupina karinės operacijos inscenizacija Klaipėdos kruizinių laivų terminale, kai pagal scenarijų į uostą įplaukusio laivo sulaikymo operaciją sąveikaujant vykdė Lietuvos kariuomenės Karinių jūrų, Karinių oro ir Karo policijos padaliniai. Siekiant sulaikyti laivą pažeidėją buvo pasitelkti sraigtasparniai, priešmininis laivas „Kuršis“, greitaiegis valtys bei karo policijos ekipažai.

Vakarų (jūros) šauliai 3-iosios rinktinės šauliai renginyje atstovavo Šaulių sąjungai. Jie visuomenei pristatė turimą ginkluotę ir ekipuotę, jaunieji šauliai jaunimą kvietė prisijungti prie organizacijos. Pasak rinktinės vado pavaduotojos Jurgitos Poškienės, šis renginys svarbus ne tik todėl, kad jo metu pristatomos organizacijos ir veiklos, bet ir dėl galimybės su kolegomis iš kitų dalinių pasidalyti gerąja patirtimi, pasikalbėti, padiskutuoti.

Rinktinės šauliai pirmą kartą pademonstravo taktinės medicinos žinias visuomenei. Inscenizuotoje situacijoje, kur tariamai nukentėjęs buvo gabenamas iš mūšio lauko, netrūko nei riksmų, nei aimanų – viskas kaip realybėje. „Susidomėjusių buvo labai daug. Taktinė medicina – specifinė sritis, tačiau tikiu, kad realūs pavyzdžiai ir šaulių atliekami veiksmai, tarkime, kaip tamponuoti žaizdą ar uždėti turniketą – išliks. Sulaukėme daug klausimų, o tai reiškia, kad žmonėms įdomu. Dažniausiai užduodamas klausimas „kur to galima išmokyti?“ Atsakymas paprastas – tapti šauliu ir dalyvauti mokymuose“, – apie žmonių susidomėjimą šaulių veikla pasakojo Jurgita Poškienė.

Gausius lankytojų būrius sutraukė karinis miestas, kuriame Lietuvos kariuomenės ir NATO sąjungininkai pristatė savo karinę techniką ir ginkluotę, tarp jų: pėstininkų kovos mašiną „Vilkas“, savaeigę haubicą „PZH 2000“, naująjį Lietuvos kariuomenės

2

3

šarvuotąjį kovinės paramos visureigį JLTV, prieštankinę raketų sistemą „Javelin“, Jungtinių Amerikos Valstijų kariuomenės sunkųjį tanką „Abrams“, Vokietijos kariuomenės tanką „Leopard“, vidutinio nuotolio oro gynybos sistemą NASAMS. Kariniame mieste buvo organizuojami mokymai, viktorinos, pristatyta Lietuvos kariuomenės padalinių veiklos specifika, apimanti narus, išminuotojus, specialiąsias operacijų pajėgas, logistinius vienetus, medicininę paramą atliekančius vienetus, oro gynybą, naudojamas išmaniąsias technologijas. Istorijos mylėtojams Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino štabo batalionas pristatė atkurtą XIV amžiuje šarvų ir ginklų komplektą, o karinės-istorinės rekonstrukcijos klubas „Partizanas“ apsilvilko atkurtas partizanų uniformas, įrengė improvizuotą bunkerį ir atskleidė rezistentų kovos su okupantais iššūkius. x

4

ŠAULIŲ ŠEIMOS STOVI LIETUVYBĖS SARGYBOJE

TEKSTAS IR NUOTRAUKA:
Vilma Kava

4

Išėivijos šauliai – šauliškų, tautinių, pilietinių ir patriotinio sąmoningumo vertybių puoselėtojai už Atlanto. Jie aktyviai dalyvauja daugelyje lietuviškų renginių, palaiko ryšius su JAV lietuvių bendruomene ir kitomis organizacijomis. Šauliškose veiklose dažniausiai dalyvauja šeimomis, kokios tos šeimos, stovinčios lietuvių sargyboje?

Šiame numeryje kviečiame susipažinti su šeima – Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vadu Linu Marganavičiumi, Rasa Marganavičius ir Deimantu Giliu iš Čikagos, kurie išėivijoje puoselėja šauliškumą ir šaulio vardą.

1. Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vadas Linas Marganavičius su žmona Lietuvos šaulių sąjungos išėivijoje nare Rasa Marganavičius.

ŠAULYSTĖS ŠAKNYS – ŠEIMOJE

Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vadas Linas Marganavičius į Šaulių sąjungą išėivijoje įstojo 2006 metais. Būtent jis vadovauja istorinei rinktinei, kuri 1954 metais buvo įsteigta kaip Čikagos šaulių klubas, vėliau tapo kuopa, o nuo 1974-ųjų paskelbta rinktine.

„Mano mama Zita Bagdžius išėivijos šaulė buvo jau seniai, lyg nuo 1993 metų, o jos vyras – dar anksčiau, nuo kokių 1960 metų“, – pasakojimą apie šeimos sąsają su Šaulių sąjunga pradeda Linas. Nors Lino mamai dabar jau 82-eji, kadaise moteris buvusi aktyvi šaulė, kuri atvira širdimi buvo įsitraukusi į organizacijos veiklą ir ja tikėjo. Ne veltui moteriai suteiktas Garbės šaulio vardas.

Linas iš Vilniaus į Čikagą atvyko 1996 metais, matė abu savo tėvus, aktyviai dalyvaujančius Šaulių sąjungos išėivijoje veikloje, vėliau ir pats ėmė padėti šauliškuose renginiuose. „Reikėjo tai vėliau pakelti, tai kokį fizinį darbą padaryti, po truputį pradėjau dalyvauti renginiuose, nes trūko padedančių rankų“, – prisimena Linas. Prieš renginius daug darbo būdavo virtuvėje, nes buvo susiklosčiusi tradicija, kad maistą lietuviškos organizacijos renginiams ruošdavo pačios. Linas juokiasi, kad virtuvėje moterims reikėdavo padėti sumuštinis daryti, o bedirbant jos pakalbino: „Linai, esi jaunas, stok į Šaulių sąjungą, organizacijos veiklą pažįsti, visus savaitgalius praleidi su organizacijos nariais, padedi“, – taip ir tapau šauliu.

KUOPA, TAPUSI RINKTINE

Lino Marganavičiaus vadovaujamoje Vytauto Didžiojo šaulių rinktinėje dabar yra 25 šauliai. 1954 metais į steigiamąją kuopos susirinkimą atėjo 11 žmonių, nors kvietimai buvo išsiųsti 38 asmenims, kurie nepriklausomoje Lietuvoje buvo šauliai. Per pirmus kuopos gyvavimo metus ji išaugo iki 200 narių, o po trisdešimties veiklos metų skaičiavo apie 1 000 šaulių, todėl ir buvo perorganizuota į rinktinę.

ŠAULIŲ NAMAI

Čikagoje stovi raudonų plytų, patriotiniais simboliais išpuoštas pastatas – šaulių namai. 2005 metais juos įsigijo šauliai Linas ir Rasa Marganavičiai. Nors išėivijos šaulių veikla nebėra tokia aktyvi, kaip dažnam išėivijos šauliui norėtųsi, pastato sienos ne tik mena praėjusio meto renginius, bet ir dabar po savo stogu priglaudžia išėivijos šaulius – šauliška aura niekur nedingsta.

RYŠYS SU ŠEIMA IR BENDRUOMENE

Rasa su šešerių metų sūnumi Deimantu 2008 metais iš namų Šiauliuose persikėlė į Ameriką. „Nusprendėme pakeisti savo gyvenimą, tuo metu Čikagoje gyveno tėvelis, sesuo jau buvo įsikūrusi čia aštuonerius metus, tad nebuvo taip baisu keliauti, viską palikus“, – sako Rasa.

Į Šaulių sąjungą išėivijoje moteris įstojo 2016 metais. Ji, kaip ir Linas, tik atvykusi buvo įtraukta į organizacijos veiklą. Tuo metu Šaulių namuose vyko daug renginių. Keletą metų ji sukosi kaip pagalbininkė, iš šono stebėdama organizacijos veiklą, akiai nesiveržė tapti nare, norėjo geriau suprasti Šaulių sąjungos išėivijoje veiklą. Šauliai tapo jos pirmaisiais draugais išėivijoje. Rasa sako pamačiusi, kaip minimos lietuviškos šventės ir istorinės sukaktys. „Lietuvoje bažnyčioje taip dažnai nesilankydavo, tik per didžiąsias šventes, o Čikagoje vos ne kas antrą sekmadienį šauliai mišiose neša vėliavas, kunigas kviečia – reikia pareigą atlikti“, – šypsodamasi pasakoja šaulė. Savo pasakojimais apie intensyvų Čikagos lietuvių organizacijų gyvenimą stebino Lietuvoje likusią mamą ir draugus.

ŠEIMOS RODOMAS PAVYZDYS UŽKREČIAMAS

Kur tėveliai, ten ir sūnus Deimantas. Jis į Šaulių sąjungą išėivijoje įstojo 2019 metais. Visa šeima, vienas kitą palaikydami, įsitraukė į šios organizacijos veiklą.

Deimantas augo matydamas tėvų veiklą, skirtą lietuvių puoselėti, o kai tapo paaugliu, ir pats ėmėsi padėti tėvams, kur tik reikėdavo.

Šaulystė – viena iš daugelio veiklų, jungianti šeimą. „Deimantas minėjo lietuviškas šventes ne tik lituanistinėje mokykloje, bet ir kartu su Šaulių sąjunga išėivijoje. Tai davė daug naudos ugdant meilę Tėvynei, nes tik būnant bendruomenėje pajaučiama, kas yra patriotizmas“, – įsitikinusi Rasa.

GERIAU PAŽINTI LIETUVĄ

Deimantas baigė Čikagos lituanistinę mokyklą ir dirbo ten dvejus metus. Šiomet birželio mėnesį per „Bring Together Lithuania“ programą jis atvyksta į Lietuvą ir čia praleis šešias savaites. Deimantas dalyvauti šioje programoje atrinktas kartu su 15 dalyvių iš JAV, Kanados, Brazilijos ir Naujosios Zelandijos.

Nuo 2018 metų gyvuojanti programa kartu su Kazickų šeimos fondu kiekvieną vasarą kviečia lietuvių diasporos jaunimą į Lietuvą šešioms savaitėms vasaros stažuotėms,

kad jie įgytų profesinės patirties lyderiaujančiose įmonėse, startuoliuose ir organizacijose, atrastų šiuolaikinę Lietuvą ir taptų jaunaisiais Lietuvos ambasadoriais.

NAUJI LAIKAI, NAUJI RŪPESČIAI

Šiandien didelis Šaulių sąjungos išėivijoje rūpestis – nauji nariai. „Vytauto Didžiojo rinktinės narių skaičius sumažėjęs, per pastaruosius metus būta daug mirčių, vyresnio amžiaus žmonės pasitraukia amžiams“, – sako Linas. Jam, kaip rinktinės vadui, svarbu išlaikyti organizaciją, jis nori, kad šaulys būtų sąmoningas, gerbiantis statutą ir kitą sesę ar brolių šaulį.

Rasa, paklausta, kaip ji kalbina jauną žmogų prisijungti prie Šaulių sąjungos išėivijoje, kaip ji motyvuoja ir žadina smalsumą bei norą tapti organizacijos dalimi, atsako: „Jaunimui kalbu kaip mama, pabrėždama meilės Lietuvai svarbą. Renginiuose daugiau supažindinama su istorija, jauni žmonės išgirsta autentiškų žmonių liudijimų. Visuomet pabrėžiu, kad laikas, praleistas kartu, yra vertingas, gyvenimas intensyvesnis ir įdomesnis, kai jį leidi bendruomenėje, o svarbūs momentai lieka ir atmintyje, ir nuotraukose.“

Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vadas Linas Marganavičius mano, kad šiuo metu patriotiškus jausmus sukėlė ir karas Ukrainoje. Lietuvoje suaktyvėjo šaulių veikla, ženkliai padidėjo narių skaičius, tad viliasi, kad žmonės suaktyvės ir Čikagoje. x

1

ŠAULYSTĖ IR DRUGELIAI PILVE BAZINIO BELAUKIANT

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:
Smiltė Juraitė

5

1. Bazinio šaulio kurso dalyviai po LŠS vado plk. ltn. Lino Idzelio paskaitos.

2. Grįžtant po taktinio žygio - 7 kurso diena, 7 val. ryto.

Jei prieš metus, kai daviau šaulio priesaiką, kas nors man būtų pasakęs, kad savo noru pasiimsiu savaitę atostogų ir jas praleisiu miške mokydami karybos paslapčių, nieku gyvu nebūčiau patikėjusi. Miškai, ginklai, fizinis krūvis ir daug karybos teorijos buvo ne man. Jei atvirai, iki šaulio priesaikos nebuvo net jokio filmo apie karą žiūrėjusi... Tačiau visada gyvenau su dideliu poreikiu jaustis reikalinga ir būti naudinga. Matyt, dėl to turiu didelę šeimą ir esu keturių vaikų mama, o ir papildomų veiklų bei savanorystė, tenkinančių mano poreikį būti naudingai, visada prisigalvodavau.

Priėmusi sprendimą tapti Lietuvos šaulių sąjungos nare, žinojau, kad noriu mokytis naujų žinių, treniruoti įgūdžius, kurie padėtų išaušus dienai X tiek savimi pasirūpinti, tiek šalia esančiam padėti.

2

APIE DRUGELIUS PILVE

Dalyvavimas Baziniame šaulio įgūdžių kurse buvo viena pačių įdomiausių ir prasmingiausių patirčių mano gyvenime. Priėmusi sprendimą tapti Lietuvos šaulių sąjungos nare, žinojau, kad noriu mokytis naujų žinių, treniruoti įgūdžius, kurie padėtų išaušus dienai X tiek savimi pasirūpinti, tiek šalia esančiam padėti. Baigusi kandidato kursą, kurį organizavo Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės instruktoriai, jau buvau susipažinusi su šauliui reikalinga bazine informacija, tačiau norėjau gilintis dar labiau ir savo darbo bei asmeninio gyvenimo kalendoriuje ieškojau laiko, kai galėsiu dalyvauti Baziniame šaulio įgūdžių kurse.

Būtent čia labiau susipažįstama su pagrindiniais šaulio įgūdžiais, mokomasi taktikos pagrindų, dalyvaujama kovinio šaudymo pratybose, galiausiai viską vainikuoja teorijos egzaminas ir dalyvavimas vertinamosiose pratybose.

Artėjant kalendoriuje pažymėtai Bazinio šaulio įgūdžių kurso datai, pilve ėmė skraidyti drugeliai – jausmas panašus į tą, kai lauki kokios nors jaudinančios kelionės, aklo pasimatymo su nepažįstamu žmogumi ar neaišku kokio išbandymo nepažįstamoje aplinkoje.

ŠALIA – PASIRUOŠĘ PADĖTI

Skambinau pažįstamiems šauliams, kurie buvo dalyvavę Baziniame šaulio įgūdžių kurse, klausinėjau, kas buvo sunkiausia, ką būtinai reikia pasiimti iš ekipuotės sąrašo, o kas gali būti perteklinis elementas kuprinėje. Ruošdamasi atsakingai kilnoju kiekvieną daiktą, nes žinojau, kad visa tai turės tilpti kuprinėje, kurią reikės įtaisyti ant mano nugaros. Nerimavau...

Žinojau, kad nugara yra silpnoji mano vieta, todėl bandžiau įsivaizduoti, kaip seksis judėti su kuprine, kurią susikrovus svarstyklės parodė 22 kg. Vyras vėliau prisipažino, kad išlydėdamas mane šiek tiek nerimavo, jog nugriuvusi kur nors neatsikelsiu su tuo svoriu ant nugaros.

Kai balandžio 17 dieną 6.45 val. aš ir dar 130 šaulių iš Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės susirinkome sutartoje vietoje, jausmas buvo sunkiai nupasakojamas žodžiais. Jautėsi nepaprasta bendrystė ir motyvacija, žinojau, kad žvelgiu į žmones, kurie po šios savaitės man bus artimesni nei kai kurie iš tų, kuriuos pažįstu jau daug metų.

Skirtingo amžiaus vyrai ir moterys (beje, moterų buvo daugiau kaip 20), kurie pasiryžo leisti savo atostogas su ginklu, »

dėjo kuprines į autobusus ir jau tada žinojo, kad šios patirties niekada neužmirš. Kai vienas šaulys padėjo man į autobusą įkelti sunkiai nuo žemės atkeliamą kuprinę, o kitas paaiškino, kaip tinkamai ją prisitvirtinti prie kūno, kad būtų lengviau judėti ir nugara atlaikytų, supratau, kad, kai bus labai sunku, šalia bus tie, kurie yra pasiruošę padėti ir patarti. Tai ramino ir nuteikė labai viltingai.

AR TIKRAI DAUG ŽINANTYS?

Visa savaitė buvo įsprausta į gana griežtą dienotvarkę ir mokymų grafiką, o viską įgyvendinti padėjo daugiau nei 15 instruktorių. Jie savo žinias, meistriškumą ir vadovavimo gebėjimus taip pat turėjo galimybę pašlifuoti.

Būta iššūkių ir jiems, mat kursantų fizinis pasirengimas ir žinių apie karybą lygis buvo labai skirtingas, o suvaldyti 131 „mėgėją“, kuris save laiko daug žinančiu, daug pasiekusiu ir patyrusiu, turinčiu savo matymą visais gyvenimo klausimais, ne taip jau ir paprasta.

Kūnas bandė prisitaikyti prie fizinio krūvio, miego trūkumo, o kiekvieną laisvą minutę praleisdavome prie teorijos užrašų, nes žinojome, kad pasitaiko, jog teorijos egzaminai iš pirmo karto neišlaiko.

Labai greitai nustojome vėluoti į rikiuotes ar elgtis taip, kaip nepriimta, kaip vadas neliepia, mat sužinojome, ką reiškia „pasėdėti ant nematomos kėdutės“, padaryti atsispaudimų ar pritūpimų iškelus ginklą virš galvos.

Neslėpsiu, pagalvoju, kad mano paauglėjantiems vaikams kai kurie iš šių ar panašūs metodai taip pat padėtų greičiau rytais susiruošti ar tėvams mažiau prieštarauti... x

3. Praktinės užduotys. Ryšiai, žinutės perdavimas ir siuntimas.

4. Užduotis - saugoti įrengtą bazę. Ne tokia jau ir lengva užduotis, kaip gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio.

5. Orientacinis žygis - teorinės topografijos žinios pritaikomos praktikoje.

6. Kurso dalyviai demonstruoja įgūdžius, kaip galima panaudoti palapinsiaustę.

3

4

5

6

1

ŠAUDYMO VARŽYBOS: LAIMI TIE, KURIE TRENIRUOJASI

6

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS: Valdas Kilpys

TRADICINĖS, UNIKALIOS, ĮTEMPTOS

Jau keleri metai iš eilės gegužio mėnesį taikliausi šauliai iš visų rinktinių traukia Jurbarko pusėn. Giedrių kaime įsikūrusi „Oksalio“ šaudykla tapo viena iš tų vietų, kur šauliai laukiami ir mielai priimami. Buvo smagu matyti šauliška simbolika pažymėtų automobilių pilnas stovėjimo aikšteles.

Šios varžybos gana specifinės: šaudoma iš trijų rūšių ginklų, todėl dalyvis turi būti itin universalus ir prisitaikantis prie situacijos. Pasak informacinių technologijų sistemų administratoriaus Vladimiro Liapino, rezultatų skaičiavimo sistema sukurta

2

1. Pistoletų rungtyje reikėjo ne tik taikliai pataikyti, bet ir nekliudyti „saviškio“.
2. Šis renginys skirtas ne tik varžytis, bet ir dalytis patirtimi.
3. Geriausią rezultatą pasiekė šauliai iš sostinės. Jiems ir atiteko pagrindinis prizas.

3

taip, kad kiekvienas pratimas gali būti lemiamas. „Čia kiekvienas pratimas yra prioritetas ir kiekvienas šūvis yra svarbus“, – palinkęs prie kompiuterio aiškino šaulys. Jo teigimu, itin svarbu turėti komandos lyderį, kurio rezultatas gali stipriai kilstelėti komandos vietą turnyrinėje lentelėje.

Varžybų vadovas, Saugumo ir operacijų planavimo skyriaus vedėjas ats. mjr. Raimundas Ardavičius džiaugėsi, kad susidomėjimas varžybomis auga. Pasak jo, šiemet konkurencija didesnė, mat būta metų, kai ne visos rinktinės sugebėdavo parengti komandas. „Ypač džiaugiuosi, kad komandos suformuotos nevenigiant moterų, kurios šiais metais ypač taiklios ir puikiai pasirengusios“, – pasakojo varžybų vadovas.

PRATIMAI

Kaip minėta, buvo šaudoma iš trijų rūšių ginklų: taikliojo šaulio šautuvo, automatinio šautuvo AK-4MT ir pistoleto

„Glock 17“. Padaręs bandomuosius šūvius ir sureguliuavęs optinį taikiklį, šaulys privalėjo šaudyti į A4 dydžio popieriaus lape nupieštas figūras. Kai kurios iš jų – vos monetos dydžio. Įdomu tai, kad įgudę šauliai turėjo galimybę taškų sumą gerokai pasididinti pataikydami į linijas, kurios skyrė skirtingas pataikymo zonas. Tokiu atveju buvo sumuojami abiejų zonų taškai.

Pratimas su AK4-MT buvo ne ką paprastesnis. Pradėję šaudyti iš 100 metrų į krūtinės formos (IDPA pavyzdžio) taikinius, varžybų dalyviai vos per 10–15 sekundžių turėjo paleisti taiklius šūvius ir judėti artyn taikinių keisdami šaudymo būdus (gulėdami, sėdėdami ir atsistoję).

Šaudymas pistoletu buvo vykdomas pagal IPSC taisykles, kai galutiniam rezultatui įtakos turi ne tik pataikymas, bet ir sugaištas laikas. Šių metų naujovė – šoniniuose taikiniuose buvo „savų“, į kuriuos pataikyti buvo draudžiama. Pataikius buvo minusuojami taškai.

REZULTATAI

Lyginant praeitų ir šių metų nugalėtojų rezultatus į akis krinta akivaizdus jų gerėjimas. 2022-aisiais nugalėjusi komanda surinko 768, o šiemet – 786 taškus. Dar vienas ypatumas: praeitais metais atotrūkis tarp komandų nebuvo toks didelis kaip šiemet, kai pirmos vietos laimėtoją nuo antrosios skyrė daugiau nei pusšimtis taškų.

Pergalės laurus šiemet džiaugėsi Karaliaus Mindaugo šaulių 10-oji rinktinė (786 taškai). Antri – žemaičiai iš Žemaitijos šaulių (Telšių apskr.) 8-osios rinktinės (712 taškų) ir tretieji liko Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių (Alytaus apskr.) 1-osios rinktinės šauliai (684 taškai).

Individualioje įskaitoje laimėjo Julius Svirušis (8ŠR), o tarp moterų pergalės džiaugsmą patyrė Gabija Karnilaitė (IŠR). Sveikindamas nugalėtojus LŠS vadas plk. lt. Linas Idzelius įteikė šauliška atributika padabintus prizus. x

ŠAULYSTĖ – ŠEIMOS PASIRINKIMAS

1

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė
NUOTRAUKOS: asmeninis archyvas

1. Dumskių šeima su broliu šauliu Augustu Lankeliu. Pirmas iš kairės Edmundas, Gaudenė, Violeta, brolis šaulys Augustas Lankelis, už jų – Saulius ir Gotautas.

Tikime, šauliškų renginių metu esate ne kartą pastebėję šeimų su šaulių uniformomis – jos visuomet džiugina akį ir širdį, nes supranti, kad kuo stipresnės ir pilietiškesnės šeimos kursis, tuo stipresnė bus ir mūsų mylima Lietuva. Druskininkuose gyvena Dumskių šeima: tėvai Saulius ir Violeta bei trys jų vaikai: Gaudenė, Gotautas ir Edmundas. Visi kartu jie puoselėja šaulišką vertybę ir dalyvauja šauliškoje veikloje.

ŠEIMOS ŠAULIŲ SAJUNGOJE – VERTYBĖ

Šaulių sąjungos veikloje vis dažniau galime pastebėti šauliškų šeimų. Tėvai ir vaikai šaulystę pasirenka ne tik kaip pilietiškumą skatinančią, bet ir šeimą stiprinančią bendrą veiklą. Istorijų būna įvairių. Kartais į šaulystę pirma pasineria vaikai, tuomet organizacijos veikla susidomi ir tėvai, o kartais matydami tėvų pavyzdį vaikai taip pat nori dėvėti uniformą ir mokytis ginti Tėvynę. Ne retai šaulystė tampa ir iš kartos į kartą perduodama tradicija.

Kaip sako Druskininkų šaulių kuopos vadas Ramūnas Šerpatauskas, šeimų atėjimas į organizaciją ženkliai atsiliepia ir visos šalies pilietiškumo stiprinimui. „Reikia suprasti, kad pilietiškumas laikosi ant keturių polių: šeimos, mokyklos, bažnyčios ir kariuomenės. Šeima yra tas, kaip aš sakau, kertinis poliūs, nuo kurio viskas ir prasideda. Jeigu į Šaulių sąjungą ateina tėvai ir vaikai, tai yra tas gerasis pavyzdys, kuriuo seka ir kiti“, – sako Ramūnas.

Druskininkų kuopos vadas džiaugiasi, kad jaunos šeimos domisi naryste ir dalyvavimu kuopos veikloje. Kaip pavyzdį išskiria Dumskių šeimą. „Aktyvūs, pareigingi, atsakingi žmonės. Jeigu tik reikės pagalbos, visada vieni pirmųjų atsiliepia ir ateina – jie tikrai yra pavyzdys kitiems. Visada smagu matyti, kai visa šeima su uniforma ateina į renginį“, – kalbėdamas apie savo kuopos šaulius, gražių žodžių negaili jos vadas.

TĒCIO PARODYTAS PAVYZDYS UŽKRĒTĖ

Mąstydamas, kaip galėtų prisidėti prie savo tėvynės gynimo, pirmas į Šaulių sąjungą įstojo Saulius. Geras tėčio pavyzdys bei Violetos pasakojimai apie tarnybą Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgose vieną po kito paskatino į šaulišką veiklą panirti ir vaikus. „2014 metų įvykiai Ukrainoje privertė susimąstyti, todėl tapau šauliu. Sulaukę tinkamo amžiaus, vaikai taip pat įsitraukė į šaulišką veiklą, o vėliau prisijungė ir Violeta“, – pasakoja Saulius. Nuo to laiko klausimų, ką šeima veiks valstybinių švenčių metu, nekyla – su broliais ir sesėmis šauliais draugiškai dalyvaus renginiuose.

Violeta kartu su vyru dalyvaudavo šauliškoje veikloje, kai Saulius perėjo į kitą kuopą, moteris tęsia šaulišką veiklą, priklauso vėliavos grupei ir renginių metu visą laiką atlieka garbingą pareigą. Paklausti, ar visoms veikloms užtenka laiko, visi pritaria, kad 24 valandų per parą jau mažai.

Nuo to laiko, kai visi tapo šauliais, pripažįsta, kad laisvalaikis planuojamas atsižvelgiant į organizuojamas šauliškąs pratybas, jaunųjų šaulių stovyklas ir renginius.

KITA KUOPA – KITA VEIKLA

Saulius savo šaulišką kelią pradėjo Druskininkų kuopoje, tačiau dabar yra prieš metus įsikūrusios kibernetinio saugumo kuopos „Lizdeika“ narys. Druskininkų kuopos vado paklausus, ar negaila prarasti šaulį, Ramūnas nedvejoja: „Saulius vis dar yra šaulys ir tai svarbiausia. Džiaugiuosi, kad žmogus atrado savo kelią, gali savo gebėjimus pritaikyti šauliškoje veikloje. Juk toks ir tikslas, kad Šaulių sąjungos narys jaustųsi naudingas ir savo gebėjimais stiprintų organizaciją bei prisidėtų prie Lietuvos saugumo stiprinimo.“

2022 metų vasarą užpildęs kompetencijų anketą, Saulius buvo priimtas į Lietuvos šaulių sąjungos komandą Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo organizuotose tarptautinės kibernetinio saugumo pratybose „Gintarinė migla 2022“. „Mūsų komanda pasirodė puikiai. Įkūrus kibernetinio saugumo kuopą „Lizdeika“, buvau pakviestas prie jos prisijungti ir nedvejodamas tai padariau, nes kibernetinę saugą laikau labai svarbia“, – apie savo sprendimą pasakoja Saulius. Tiesa, jis kiek apgailėstauja, kad ne visada spėja visur dalyvauti, nes kuopoje veiklos daug, o laiko, deja, tiek daug nėra.

Greta visiems šauliams įprastų pratybų kibernetinio saugumo kuopos nariai dalyvauja ir specializuotose pratybose. „2023 metais dalyvavome NATO Kibernetinės gynybos kompetencijos centro organizuojamose didžiausiose pasaulyje kibernetinės gynybos pratybose „Locked Shields 2023“. Vien pasiruošimas šioms pratyboms užtruko keletą mėnesių, tačiau tokia patirtis – svarbi ir reikšminga“, – pasakoja šaulys.

Paklaustas, kuo skiriasi kuopos veiklos, Saulius pabrėžia vieną pagrindinį skirtumą – šiandien jis daugiau šauliško laiko praleidžia prie kompiuterio ekrano nei pratybų lauke. Viena „Lizdeikos“ kuopos veiklų – mokymai, tad brolius ir seses šaulius moko kibernetinio saugumo. „Mokymo grupelė reguliariai susitinka, aptaria mokymo temas, dėstymo ypatumus, apsvarsto naujas idėjas“, – pasakoja Saulius.

VAIKAI – JAUNIEJI ŠAULIAI

Visi trys Dumskių vaikai – jaunieji šauliai. Paklausti, kas jaunųjų šaulių veikloje

įdomiausia, Edmundas ir Gotautas nedvejodami atsako: „Šaudyti.“ Tačiau jaunųjų šaulių veikla įvairi. Kartografija ir ugnies išgavimas – vieni įdomiausių užsiėmimų Gotautui, o Edmundui patinka mokytis rikiuotės. Nors karininkais sako nebus, tarnauti Tėvynei abu pasiryžę – Edmundas dar neapsisprendęs, kuo bus užaugęs, tačiau Gotautas sakosi norįs tapti pasieniečiu.

„Vaikams reikalingas pavyzdys, nes viskas ateina iš šeimos. Nenuostabu, kad matydami tėvų ir vyresnės sesers pavyzdį vaikai tikina, jog abu tarnaus Lietuvai“, – sako Ramūnas Šerpatauskas.

Gaudenė yra jaunųjų šaulių būrio vadė, jau turi įgijusi 4 pakopas, todėl ji yra pavyzdys ir jaunėliams broliams. „Broliai manęs paklausia, ko būtų galima tikėtis iš stovyklų, kuriose jie dar nėra buvę, o aš jau esu dalyvavusi. Manau, kad mano patarimų jie paklauso. Gal kartais ne visada viską priima, bet tikiu, kad kažkas iš to, ką pasakau, išlieka ir atėjus laikui jie tuo pasinaudos“, – sako Gaudenė.

Mamos pasakojimai apie tarnybą Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgose ir tėčio tapimas šauliu paskatino merginą išmėginti save sukarintoje organizacijoje. „Man norėjosi taip pat patirti ką nors panašaus: strategavimas, rikiuotė, žemėlapiai, ginklai – tai mane sužavėjo ir vis dar žavi. Manau, kiekvienas turėtų patirti šaulišką gyvenimą. Ilgi žygiai ir miegojimas lauke, pajautimas, kas yra karinė disciplina, tikrai gali padėti gyvenime į situacijas reaguoti šalčiau, išlaikyti blaivų protą. Be to, įvairus krūvis stovyklų bei žygių metu padeda ugdyti valią ir suprasti, kokios yra tavo galimybės“, – mintimis dalijasi Gaudenė.

KAS YRA ŠAULYS?

Šeima sako, kad šaulys jiems – laisvės gynėjas. Žmogus, aukojantis savo laisvą laiką Tėvynės labui. Kiekvienas pritaria, kad nors uniforma įpareigoja griežčiau laikytis taisyklių, būti pavyzdžiu, kartu ji leidžia pajusti bendrystę su kitais uniformuotais žmonėmis. x

LENGVASIS KULKOSVAIDIS FN MINIMI 7.62 MK3

Vamzdžio ilgis
422 mm

Kalibras
7,62 mm

Šaudymo sparta
800 šūv./ min.

Lengvesnis,
nei kiti panašūs tokio
tipo ginklai
10 kg

Efektyvus nuotolis
iki 1 000 m

Maitinamas
**50 šovinių juosta
arba kapšeliu**

Papildoma informacija

Lengvieji MINIMI 7.62 kulkosvaidžiai yra modernesni ir lengvesni, jiems aptarnauti užtenka vieno kario, vietoj dviejų karių, kurie aptarnaudavo senesnio modelio kulkosvaidžius KSP-58. Prie MINIMI 7.62 kulkosvaidžių galima pritvirtinti įvairius optinius prietaisus, kurie padidina taiklumą ir efektyvumą net ir tamsioju paros metu.

ŠULINIO FORMOS LAUŽAI

1

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:

Eduardas Klimenka,
Gabrielius E. Klimenka
#Išgyvenimo_akademija_KlimEndka

1. Visų tipų skiedrinės suvaldo ugnies srautą nukreipdamos koncentruotą liepsną į viršų.
2. Horizontalus šulinys - stabili pakelto laužo konstrukcija.
3. Šulinys suteikia daug šviesos, trumpalaikis, bet efektyvus.

Dažnas, paprašytas paruošti laužą, pasirinks kūgio formą. Toks smailėjančios formos laužas išsiskiriantis ne vieno mūsų sąmonėje, bet dažnai atvaizduojamas knygose bei filmuose. Būtent tokius laužus matome per Jonines ar kitas šventes, kur privalu kūrėti ugnį, skautų sueigose, draugų susibūrimuose, kai iki išnaktų sėdima, draugaujama, dainuojama. Ir iš tiesų tokios formos laužo pagrindinė paskirtis – gražiai degti. Jis duoda galingas, aukštai kylančias, gyvas ir žvilgsnį kaustančias liepsnas. Tačiau ne visuomet laužo mums reikia vien akims paganyti ar per jį šokinėti. Žygyje laužas turi būti funkcionalus ir atitikti specifinius poreikius, todėl aptarsime šulinio formos laužus.

Šulinio formos laužo paruošimas yra labai paprastas – tereikia statmenai sluoksniuojant kvadratu suguldyti maždaug panašaus skersmens malkas paliekant viduje tuščią ertmę.

2

ŠULINYS

Šulinio formos laužo paruošimas yra labai paprastas – tereikia statmenai sluoksniuojant kvadratu suguldyti maždaug panašaus skersmens malkas paliekant viduje tuščią ertmę. Tačiau ši šulinio konstrukcija dar nėra galutinė. Toks laužas tiesiog nedegs, o jei ir šiek tiek užsidegs, jis veikiau pasmilks ir kaipmat užges. Šiuo atveju šulinys yra palaikančioji konstrukcija: jos viduje iš pradžių reikia sustatyti mažesnio skersmens malkutes, po to, kai jau laužas įsidega, galima jį pamaitinti ir kiek stambesnėmis malkomis. Ši šerdis dega labai intensyviai ir sudega greitai, todėl, jeigu nenori, kad laužas užgestų, reikia nuolat jį maitinti. Pats šulinys, veikiamas kaitrios šerdis, taip pat pamažu susmilsta, bet, kaip jau minėjome, nemaitinamas greitai užgesta ir šulinį sudarančios malkos nesudega. Šio tipo laužas suteikia daug šviesos. Taip pat tinka greitam vienam nesudėtingam patiekalui pagaminti. Iš esmės trumpalaikis, tačiau efektyvus. Uždegimas vyksta nuo apačios.

HORIZONTALUS ŠULINYS

Paruošimas panašus kaip paprasto šulinio formos laužo, tačiau vidus yra pripildomas gulsčių malkų. Išorėje reikėtų dėti didesnio skersmens malkas, viduje – kiek mažesnio skersmens, taip, kad viršuje esančios malkos nelieštų virš jų gulinčių malkų. Tarp malkų turi būti maždaug vieno centimetro atstumas, tai užtikrina pakankamą oro pralaidumą, ir tokiu atstumu esančios malkos palaiko viena kitos kaitrą, kol laužas įsidega. Per dideliu atstumu sudėtos malkos sunkiau įsidegs. Šiuo atveju dydis nėra svarbus, paprastai pakanka trijų sluoksnių, bet pagal poreikį galima padaryti ir didelį laužą. Šis laužas taip pat uždegamas nuo apačios, todėl jeigu statomas ant sausos žemės, pamatui pakanka vos dviejų malkų, tarp kurių dedami prakurai. Kai žemė šlapia, siekiant apsaugoti prakurus, tarpą geriau palikti antrame sluoksnyje. Ši konstrukcija yra gana tvirta, kad, esant reikalui, būtų galima visą laužą pastumti į kitą vietą.

Laužo konstrukcija lemia puikią ventilaciją. Oras patenka iš visų pusių. Jeigu statomas iš trijų malkų kiekviename sluoksnyje, kaip tai matai nuotraukoje, per visą konstrukciją nuo apačios iki viršaus eina keturios ertmės, kuriomis ugnis kyla į viršų. Gaminant maistą toks ugnies paskirstymas gali praversti, nes vienu metu galima užkaisti keletą katiliukų.

Horizontalus šulinys dega žymiai ilgiau už savo vertikalųjį brolių, reikalauja mažiau priežiūros. Kai apatiniai sluoksniai perdega, pakanka iš viršaus uždėti vis naują sluoksnį. Mažesnę liepsną kompensuoja gausesnės žarijos, kurios taip pat praverčia maisto gamybai. »

3

4

Dėlioiant malkas švediškos žvakės tipo laužui, svarbu palikti nedidelius oro tarpus, kad ugnis gautų pakankamai deguonies.

PIRAMIDĖ

Paruošimas panašus kaip horizontalaus šulinio, tik malkos suglaudžiamos nepaliekant jokių tarpų. Kuo glausčiau suguldamos malkos, tuo tolygiau degs laužas. Šio laužo išskirtinumas, palyginus su kitais dviem šuliniais, yra tas, kad jis degamas nuo viršaus. Liepsna pamažu leidžiasi per piramidės sluoksnius, dėl šios priežasties jis dega dar ilgiau nei horizontalus šulinys. Laužą galima statyti stulpu, tačiau siaurėjanti piramidės forma jam suteikia stabilumo. Šiuo atžvilgiu laužo dydis yra neribotas, todėl gali degti ilgą laiką be papildomos priežiūros. Piramidė taip pat priskiriama pakeltų laužų kategorijai, todėl tinka degti net tada, kai sėdi baloje.

Kadangi šio tipo laužui veikiausiai sunaudosi žymiai daugiau medienos, sudegęs jis paliks didelį kiekį žarijų. Todėl, jeigu turi atliekamą paršelį ar bizoną, statyk piramidę.

ŠVEDIŠKA ŽVAKĖ

Kažkokia egzotinė ir, rodos, žygyje neįgyvendinama misija. Taip mąstėme ir mes, kai kadaise pamatėme, kaip vienas „Youtube“ livehack išmanytojas benzininiu pjūklų išsipjovė rąsto gabalą ir, jame pragrėžęs porą skylių, užkūrė ilgai degančią švedišką žvakę. Išbandėme, tikrai galima apsieiti be benzininio pjūklų.

Metodas. Suskaldytas malkas sustatyti ratu ir surišti viela arba paremti į žemę įkaltais kuoliukais: tai gali būti metaliniai palapinės kuoliukai, žalio medžio šakų pagaliukai, žodžiu, tai, kas nedega arba užsidega ne taip greitai, kaip sausos malkos, kurias žadi kūrėti. Dėlioiant malkas svarbu palikti nedidelius oro tarpus, kad ugnis gautų pakankamai deguonies. Malkas orientuoti minkštumu arba smalesne dalimi į centrą. Pačiame centre galima panaudoti specialiai tam reikalui apgenėtą malką: maždaug trečdalyje aukščio per 1–2 centimetrus nugenėti malką 90 laipsnių kampu, sukuriant salelę prakurams. Tokia salelė pasitarnauja, kai šią švedišką žvakę ruošiesi kūrėti ant šlapios žemės, taip apsaugosi prakurus nuo drėgmės. Degti reikėtų tokį laužą nuo apačios arba nuo viršuje aprašytos prakurų salelės. Ugnis stulpu kils iš žvakės centro. Jeigu žvakei gaminti panaudojai vienodo aukščio malkas, tuomet savo katiliuką, puodą ar keptuvę gali statyti tiesiai ant jų. Taip suruošta švediška žvakė gali pasitarnauti kaip pakeltas laužas, tinka maisto gamybai. Storesnės malkos lėčiau degs, tad verta visuomet pasvarstyti, ar nori tik užvirinti vandenį arbatai, ar gaminti daugiau laiko reikalaujantį patiekalą.

SKIEDRINĖ

Skiedrinę nutarėme taip pat prijungti prie šulinio formos laužų. Gal net drįstume teigti, kad tai vienintelis iš čia išvardytų laužų yra tikrai šulinyje. Yra kvadratinų, trikampių, apskritų skiedrinių, bet tai esmės nekeičia, keičiasi tik dydis ir talpa. Nėra būtina malkutes sudėlioti švediškos žvakės principu, nors tai gali iš esmės palengvinti paties laužo užkūrimą, kai prakurai yra apačioje. Tačiau jeigu malkutės skiedrinėje bus išdėliotos chaotiškai, plieninės sienelės vis tiek nukreips liepsnas koncentruotu stulpu į viršų. Tai ir yra esminis skiedrinės šuliniškumas: visų tipų skiedrinės suvaldo ugnies srautą nukreipdamos koncentruotą liepsną į viršų. Apie maisto gaminimą ant skiedrinės jau esame rašę anksčiau [žr. „Kai miške nepakeliamai skanu“, „Trimitas“, 2023, nr. 2, P. 20–23].

Nenustosime kartoti: jei tik paskaitei, bet neišbandei, vadinasi, be reikalo skaitei. Teorija be praktikos – tai tuščias šulinys. x

5

4. Piramidė - dega nuo viršaus, todėl lėčiau sudega.

5. Švediška žvakė - šiaurietiška klasika.

6. Švediška žvakė iš viršaus.

7. Skiedrinė - gali nusipirkti kolekcinį prekės ženklą, bet žymiai smagiau pačiam pasigaminti.

6

7

SLĖPTUVĖS: KĄ DERĖTŲ ŽINOTI? II DALIS

NELINKSMA PRADŽIA

Pirmoje straipsnių apie civilinę saugą dalyje buvo konstatuota, kad mūsų valstybės požiūris į šią svarbią sritį yra nepakankamas. Kalbėti apie formalizuotus ir aiškius reikalavimus įrengiant slėptuves kol kas, deja, negalime, todėl nelieka nieko kito, kaip tik remtis Suomijos patirtimi ir ten galiojančiais teisiniais dokumentais.

Neseniai į NATO draugiją nusprendusioje stoti šalyje sukurtos aiškios ir konkrečios rekomendacijos dėl slėptuvės dydžio, konstrukcijų, vėdinimo, įrangos, durų ir kitų svarbių sprendimų, padėsiančių apsaugoti ekstremalių situacijų metu. Tiesa, Suomijos gamtinė situacija yra kur kas palankesnė visuomenės apsaugai, nes didelės slėptuvės gali būti įrengiamos uolose, tačiau visi kiti šioje šalyje nustatyti principai puikiai tinka ir mūsų situacijai.

Būtent todėl tolesniame tekste remiuosi mūsų sąjungininkų patirtimi ir įdirbiu. Jį be didelių keitimų galima įgyvendinti ir Lietuvoje. Už Suomijos rekomendacijų vertimą iš suomių kalbos dėkoju architektams Tumui Mazūriui ir Gintarui Čaikauskui.

SLĖPTUVĖS POREIKIS

Suomijoje prievolė statyti gyventojų slėptuvę atsiranda priklausomai nuo užimamo pastatų ploto:

– 1 200 m² visi pastatai, išskyrus pramoninės paskirties.

– 1 500 m² gamybos, sandėliavimo ir susirinkimų paskirties pastatai.

Plotas skaičiuojamas bendrai visiems pastatams, esantiems tame viename

sklype. Slėptuvė nebūtinai turi būti tame pačiame sklype kaip ir pastatas, kuriam ji yra skirta. Gali būti įrengta bendroji slėptuvė – tai slėptuvė, pastatyta keliems skirtingų sklypų nekilnojamojo turto objektams ir naudojama pagal servituto sutartį.

Statybos leidimus išduodanti institucija, pasikonsultavusi su vietos gelbėjimo tarnybomis, gali leisti statyti bendrą dviejų ar daugiau pastatų slėptuvę, jei slėptuvė bus pastatyta per penkerius metus nuo pirmojo pastato eksploatacijos pradžios. Jei pastate, kuriame yra įrengta slėptuvė, atliekami remonto, pertvarkymo ar naudojimo paskirties keitimo statybos darbai, tuomet slėptuvė taip pat turi būti atnaujinta taip, kad atitiktų atnaujintus slėptuvių įrengimo reikalavimus.

Priklausomai nuo pastato paskirties, slėptuvė gali būti požeminė arba antžeminė. Įgilinant slėptuvę į gruntą, turi būti atsižvelgta į gruntinio vandens lygį statybos vietoje. Turi būti vengiama statyti slėptuvę daugiau kaip 1 m žemiau gruntinio vandens lygio. Slėptuvė gali būti įrengiama ne toliau kaip 250 m nuo pastato, kuriam ji yra priskirta.

Įprastomis sąlygomis slėptuvė gali būti naudojama įvairiais tikslais: susirinkimų, būrelių ir rankdarbių patalpa; treniruoklių ir sporto salė; sandėliukams skirta patalpa; sandėlis; socializavimuisi skirta patalpa; parodų, pasirodymų ir įvairių kursų patalpos. Slėptuvės negalima naudoti kaip archyvo ar sandėliavimo patalpos, jei joje gali atsirasti kvapų, pavyzdžiui, kaip atliekų ar dažų sandėlio. Jeigu taikos metu slėptuvė naudojama kitoms paskirtims, tuomet turi būti galimybė per 72 valandas patalpas pertvarkyti taip, kad atitiktų slėptuvei keliamus reikalavimus.

SLĖPTUVĖS DYDIS

Slėptuvės plotas yra apskaičiuojamas pagal pastato patalpų plotą. Statant mažesnius objektus, slėptuvės plotas turi būti ne mažesnis kaip 2 proc. nuo projektuojamo pastato visų patalpų ploto.

Didesnio ploto pastatuose (pavyzdžiui, parduotuvių, pramonės, gamybos, sandėlių ir pan.) slėptuvė turi būti ne

TEKSTAS IR BRĖŽINIAI: Kęstutis Ščevinskas

mažesnė nei 1 proc. nuo projektuojamo pastato visų patalpų ploto ir šis plotas tam tikrais atvejais dar gali būti sumažintas, jeigu, pavyzdžiui, pastatas yra labai didelio ploto, tačiau jame realiai būna mažai žmonių (robotizuota gamyba, automatizuoti sandėliai ir pan.), tuomet slėptuvės plotas gali būti pagrindžiamas atsižvelgiant į maksimalų pastate galinčių būti žmonių skaičių.

Tam tikrais atvejais slėptuvės plotas gali sudaryti ir daugiau nei 2 proc., jeigu pastate dažnai būna labai didelis žmonių skaičius, kaip, pavyzdžiui, koncertų salės, mokyklos ir kt. Tokiais netipiniais atvejais slėptuvės plotas apskaičiuojamas imant vidutinį pastate būnančių žmonių skaičių ir kiekvienam asmeniui skiriant 0,75 m² slėptuvės grindų ploto, tačiau slėptuvė neturi būti mažesnė kaip 20 m².

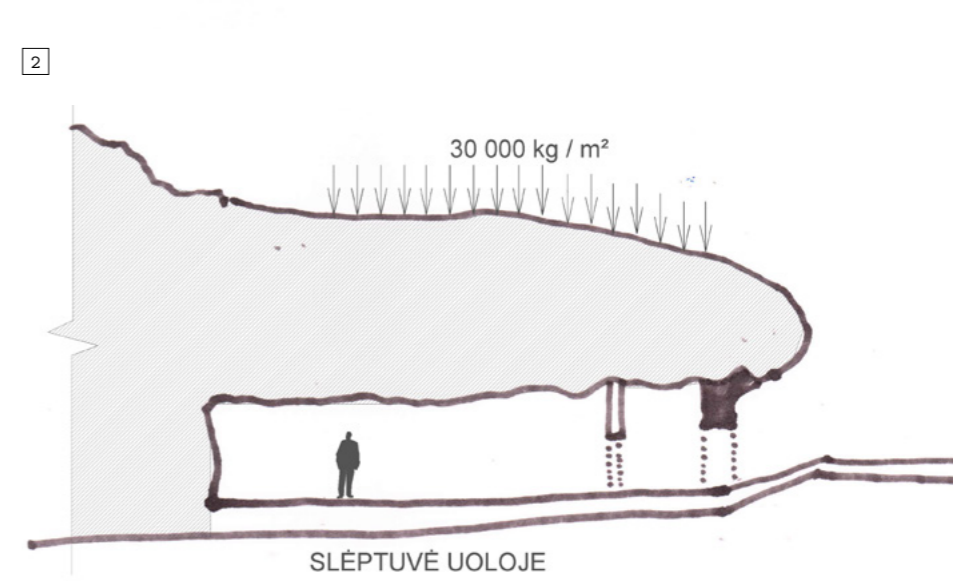
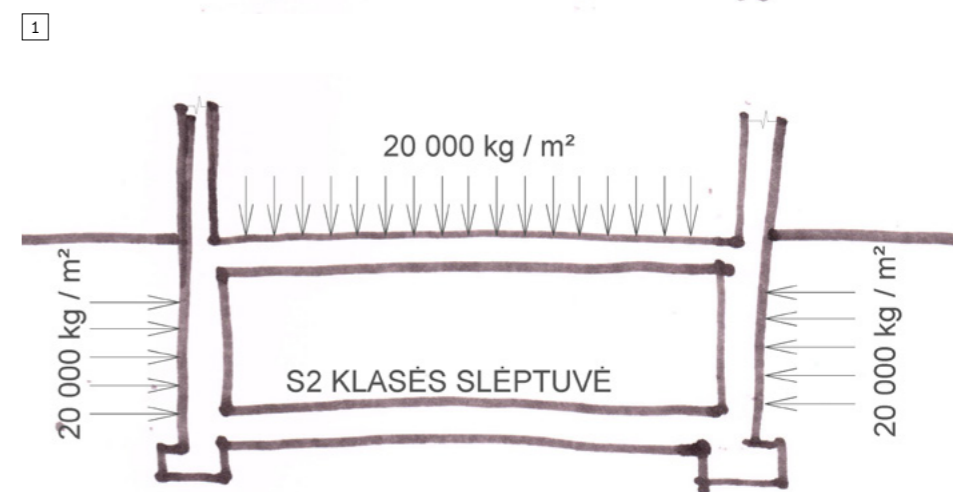
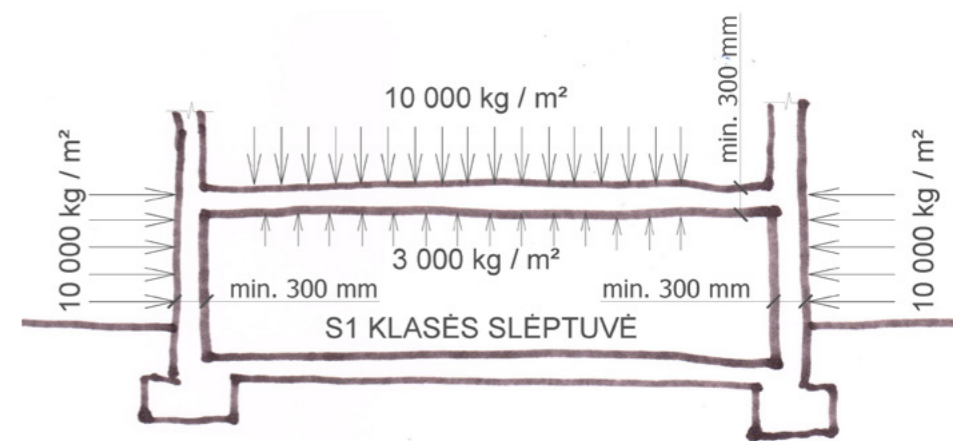
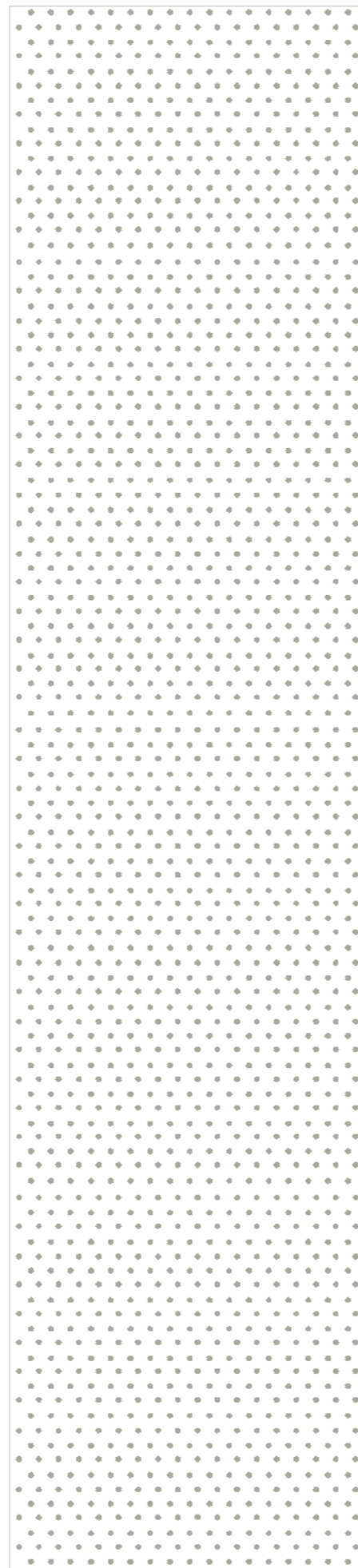
SLĖPTUVIŲ KLASĖS

Suomijoje yra nustatytos trys slėptuvių klasės: S1, S2 ir uolose įrengtos slėptuvės. S1 klasės slėptuvės pagrindinės patalpos plotas turi būti ne mažesnis kaip 20 m² ir ne didesnis nei 135 m². Slėptuvėje gali būti ne daugiau kaip 180 žmonių.

Jei slėptuvės pagrindinės patalpos plotas viršija 90 m², ji turi būti padalyta į dvi dalis su gelžbetonine siena. S1 klasės slėptuvės išorinių sienų storis turi būti ne mažiau kaip 300 mm ir turi atlaikyti 100 kN/m² (10 tonų į 1 kv. m) apkrovą. Jeigu dėl dydžio ar žmonių skaičiaus bus viršijami S1 slėptuvei keliami reikalavimai, tuomet turi būti įrengiama S2 klasės slėptuvė arba statomos kelios atskiros S1 klasės slėptuvės.

S2 klasės slėptuvių išorinės sienos turi atlaikyti 200 kN/m² (20 tonų į 1 kv. m) apkrovą, slėptuvės pagrindinė patalpa ne didesnė kaip 900 m² ir didžiausias asmenų skaičius 1 200. Trečia slėptuvių klasė – uoloje įrengta slėptuvė. Tokios slėptuvės patalpa ne didesnė kaip 4 500 m² ir didžiausias asmenų skaičius 6 000.

Suomijoje apie pusę naujų slėptuvių įrengiama iš gamykloje pagamintų surenkamų gelžbetoninių gaminių, kas leidžia sutaupyti laiko statybų aikštelėje ir statyboms mažiau įtakos daro betonavimui netinkamos oro sąlygos, pavyzdžiui, žiemos šalčiai. x

1-3. Slėptuvių tipai ir jų specifika remiantis suomių patirtimi.

GINTARAS ŽIAUGA: „ŠAULYS – SUMANUS KARYS“

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė
NUOTRAUKA: asmeninis archyvas

Žmonės, atėję į Lietuvos šaulių sąjungą, ne visada iš karto žino, kaip save realizuos šioje organizacijoje. Galimybių daug – tik spėk rinktis ir išmėginti viską, ką siūlo šaulystė. Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės 801-osios šaulių kuopos šaulys, instruktorius Gintaras Žiauga pasakoja, kaip jis, į Lietuvos šaulių sąjungą atėjęs mokytis, tapo instruktoriumi ir savo žiniomis dabar dalijasi su kitais.

1. Gintaras Žiauga šaulių rikiuotėje.

1

Pamenu, pirmos minutės buvo kupinos jaudulio, tačiau auditorija šiltai mane priėmė ir pirmosios paskaitos praėjo tikrai sklandžiai.

Kaip tapote instruktoriumi?

Su Šaulių sąjunga pirmos užuomazgos buvo dar 1998 metais, kai mokiausi mokykloje, vėliau ryšys nutrūko ir tik 2016 metais, kai sūnus užsiminė, kad nori eiti į jaunųjų šaulių būrelį, pats pradėjau domėtis, kaip galėčiau tapti šauliu. Priesaiką daviau 2017-aisiais, tačiau jokios konkrečios vizijos ar įsivaizdavimo, kuo galėčiau pasitarnauti ir ką galėčiau duoti Šaulių sąjungai, neturėjau. Norėjau save realizuoti šioje organizacijoje, todėl baigęs Bazinį šaulio įgūdžių kursą svarsčiau tapti koviniu šauliu, tačiau dėl tam tikrų aplinkybių kovoti su ginklu negaliu. Rankų nenuleidau, nes ši organizacija tuo ir patraukli, kad čia kiekvienas gali rasti sau vietą. Ėmiau ieškoti kitų būdų, kaip galėčiau prisidėti prie šauliškos veiklos. Pats baigiau keletą kursų ir sužinojau, kad Lietuvos šaulių sąjungoje yra rengiami instruktorių kursai, pagalvojau, jog save realizuoti galėčiau šioje srityje, nes esu komunikabilus ir lengvai bendrauju su žmonėmis. Taigi baigiau instruktorių kursą ir dabar savo žiniomis dalijuosi su kitais.

Man labiausiai patinka techniniai dalykai, tad pirmas kursas, kuriam atsakingai ruošiausi ir vedžiau, buvo technikos atpažinimo (TAK). Iš viso pasiruošęs buvau vesti dvi kurso temas. Pamenu, pirmos minutės buvo kupinos jaudulio, tačiau auditorija šiltai mane priėmė ir pirmosios paskaitos praėjo tikrai sklandžiai.

Kas Jums padeda sėkmingai perteikti medžiagą klausytojams?

Galiu išskirti kelis dalykus. Tai – gerai išanalizuota tema ir tinkamas pasirengimas ją dėstyti. Namų darbai – keletas treniruočių prieš veidrodį, pasirengtas paskaitos planas ir, žinoma, jo laikymasis.

Gal turite savo mėgstamą frazę, kuria pradodate paskaitas ar motyvuojate šaulius?

Visada savo paskaitas pradėdu šūkiu: „Šaulys – sumanus karys.“

Kokių pamokų išmokote pats?

Pamenu, kai instruktoriaus kurso metu gavau užduotį – pasirengti pristatyti klausytojams temą – koordinatas. Maniau, kad ją puikiai išmanau, todėl paskaitai pasiruošiau, bet neturėjau jokio plano, tačiau... Turbūt, kai išmanai temą, paskaitą vesti tampa kiek sunkiau, nes turi daug žinių, o laikas joms perteikti ribotas. Tą kartą norėjau perteikti kuo daugiau informacijos, bet ji išėjo padrika,

pradėjau mėtytis nuo vienos temos dalies prie kitos. Šią pamoką išmokau – visada atlieku namų darbus ir ruošiuosi paskaitai, susidarydamas jos planą.

Kas sunkiausia instruktoriaus darbe?

Suvaldyti jaudulį. O jis atsiranda, kai nesi pasiruošęs paskaitai, pervertini savo galimybes, neturi plano.

Didžiausia Jūsų kaip instruktoriaus nesėkmė?

Per Bazinį šaulio įgūdžių kursą teko vesti paskaitas. Atrodo, ir temą dėsciau nesudėtingą, ir viskas vyko pagal planą, viskam užteko laiko, tačiau vienas kursantas niekaip negalėjo išspręsti baigiamojo kurso testo. Jo nesėkmę prisiėmiau kaip savo, nes jutau atsakomybę, svarsčiau, kad nevisiškai ar neaiškiai išdėsciau temą. Kursanto nesėkmė tampa ir instruktoriaus nesėkmė.

Trimis žodžiais apibūdinkite gerą instruktorių.

Sumanus, taktiškas, lankstus.

Trimis žodžiais apibūdinkite gerą mokinį.

Neįsitempęs, atidus, pailsėjęs.

Kas labiausiai nustebina kursų metu?

Maloniausia šiame darbe – padėka. Pamenu, kai po paskaitos dalyviai padėjo už išsamiai ir aiškiai išdėstytą temą. O tai, kad jie tikrai puikiai suprato informaciją, kurią jiems perteikiau, įrodė tai, kad ir po kurio laiko jie puikiai gebėjo pasakyti, kas buvo išdėstyta, galėjo pademonstruoti įgytas žinias.

Kaip dažnai instruktoriui pačiam reikia tobulinti savo žinias? Kokius pastaruosius kursus esate baigęs pats?

Visų pirma, svarbu tobulinti savo kaip instruktoriaus įgūdžius, kad galėtum tinkamai dėstyti temą, stovėti prieš auditoriją, bendrauti su žmonėmis. Taip pat svarbu išmanyti temą, gebėti atsakyti į kursantų klausimus, tad reikia kaupti savo žinių bagažą. Esant galimybei, pats dalyvauju įvairiuose kursuose, paskaitose, mokymuose. Taip pat stebiu kitus instruktorius, kaip jie dirba, analizuoju, kaip jie bendrauja su auditorija. Visada pastebėtuos gerus dalykus stengiuosi panaudoti savo paskaitose. Pastarasis mano baigtas kursas yra Jaunųjų šaulių būrelio vadovo I-II pakopos kursas. x

1

LIETUVOS KARO AKADEMIJOJE KARINIS RENGIMAS DERINAMAS SU UNIVERSITETINĖMIS STUDIJOMIS

TEKSTAS: Lina Vaitiekūnaitė
NUOTRAUKOS: Eimantas Genys

1. Universitetinių studijų, karinio rengimo ir lyderio ugdymo programos kariūnams suteikia galimybę tapti iššūkių nebijančiais karininkais, pasirengusiais stiprinti valstybės gynybą ir saugumą.

2. Akademijos prorektorius studijoms ir mokslui dr. Mantas Bileišis kiekvienam absolventui linki nesustoti, rasti laiko ir noro, o svarbiausia – užsispyrimo studijuoti ir mokytis tiek būnant kariūnu, tiek tapus karininku.

Tris dešimtmečius skaičiuojanti nepriklausomybę atgavusioje šalyje pradėjusi veikti Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija – vienintelė universitetinė aukštoji mokykla šalyje, rengianti karininkus Lietuvos kariuomenei ir suteikianti jiems universitetinį ir karinį išsilavinimą. Universitetinių bakalauro studijų programos visų pirma skirtos būsimiems karininkams rengti. Pagal jas taip pat gali studijuoti išleisti į atsargą kariai arba pagal civilinę specialybę valstybės ar privačiajame sektoriuje dirbantys asmenys.

2

„Karininkų rengimui keliami aukšti reikalavimai, todėl Lietuvos karo akademijoje vykdomų universitetinių studijų programų turinys taip pat nuolat atnaujinamas ir tobulinamas, – tvirtina Akademijos prorektorius studijoms ir mokslui dr. Mantas Bileišis. – Kariūnams dėsto aukštos kvalifikacijos Lietuvos ir užsienio dėstytojai. Daugelis kviestinių užsienio dėstytojų yra pasaulyje pripažinti profesionalai, savo srities ekspertai. Taip pat kariūnams suteikiama galimybė kaupti žinias ir patirtį mokantis kitų šalių aukštosiose mokyklose.“

Universitetinių studijų programos Lietuvos karo akademijoje derinamos su karinio rengimo ir lyderio ugdymo programomis. Prorektorius atkreipia dėmesį, kad visos jos kartu kariūnams suteikia galimybę tapti iššūkių nebijančiais karininkais, gebančiais suburti savo komandą, kuri būtų visapusiškai pasirengusi stiprinti valstybės gynybą ir saugumą.

MOKOSI VALDYTI KARIUOMENĖS TECHNOLOGIJAS

Gynybos technologijų vadybos studijų programą baigę absolventai išmano šiuolaikinių ginkluotės technologijų ypatumus ir jų taikymo galimybes, logistikos sistemos veiklos principus, kibernetinio saugumo grėsmes ir jų prevencijos mechanizmus. Kariūnai mokosi planuoti karinės organizacijos padalinio veiklą ir tinkamai naudoti tiek materialiuosius, tiek žmogiškuosius išteklius.

Pasirinkusiems šią programą kariūnams po pirmo semestro yra sudaryta galimybė tęsti studijas kitose Lietuvos aukštojo mokslo institucijose ir rinktis karinių jūrų pajėgų arba oro pajėgų karininko specialybę. Būsimieji karinių jūrų pajėgų karininkai (laivavedžiai, laivų mechanikai-inžinieriai, elektromechanikai, logistikos specialistai) mokosi Lietuvos aukštojoje jūreivystės mokykloje ir baigia karinio rengimo programą Karinių jūrų pajėgų

mokymo centre Klaipėdoje. Būsimieji karinių oro pajėgų karininkai (pilotai, skrydžių vadovai, inžinieriai) studijuoja Vilniaus Gedimino technikos universiteto Antano Gustaičio aviacijos institute.

RENGIAMI SPECIALISTAI NACIONALINIO SAUGUMO SISTEMAI

Naujausia Lietuvos karo akademijoje įgyvendinama bakalauro studijų programa – Nacionalinio saugumo ir gynybos. Pasak dr. M. Bileišio, ji sukurta ir nuolat tobulinama, siekiant Lietuvos kariuomenei rengti profesionalus, kurie gebėtų nustatyti ir įvertinti šiuolaikines visuomenės ir valstybės saugumui kylančias grėsmes, jas analizuoti, pritaikyti prevencines jų užkardymo priemones, priimti tinkamus šių grėsmių valdymo sprendimus.

REIKALINGOS POLITIKOS MOKSLŲ IR KARYBOS ŽINIOS

Pagal Tarptautinių santykių programą Lietuvos kariuomenei rengiami karininkai, išmanantys tarptautinę saugumo ir gynybos politiką, gebantys analizuoti ir kritiškai vertinti globalius ir regioninius procesus ir jų poveikį nacionaliniam saugumui. Tai itin svarbu siekiantiesiems karjeros Lietuvos krašto apsaugos sistemoje dėl Lietuvos saugumui kylančių vis didesnių iššūkių ir vis platesnio jos ginkluotųjų pajėgų įsitraukimo į NATO ir kitas su valstybėmis partnerėmis visame pasaulyje įgyvendinamas veiklas.

ŽINIAS REIKIA TOBULINTI IR BAIGUS STUDIJAS KARO AKADEMIJOJE

Lietuvos karo akademijoje pasirinkus vieną iš trijų – Gynybos technologijų vadybos, Nacionalinio saugumo ir gynybos arba Tarptautinių santykių – studijų programą, įgyjama atitinkamai vadybos, visuomenės saugumo ar politikos mokslų krypties žinių ir profesinei veiklai vykdyti būtinų praktinių įgūdžių.

Prorektorius dr. M. Bileišis studijas Lietuvos karo akademijoje kviečia rinktis jaunuolius, kurie leidžia tobulėti ir įgytas žinias taikyti tarnaudami Lietuvos kariuomenėje, NATO ir Europos Sąjungos jungtiniuose vienetuose: „Akademijos studijų programos kokybe, populiarumu ir tarptautiškumu konkuruoja su kitų šalies universitetų studijų programomis, nes čia įgytos žinios ir patirtis leidžia tobulėti ir toliau – jau tapus Lietuvos kariuomenės karininku. Todėl kiekvienam Akademijos absolventui linkime nesustoti, rasti laiko ir noro, o svarbiausia – užsispyrimo toliau studijuoti.“ x

FAKTŲ TIKRINIMAS INTERNETO VARTOTOJO KASDIENYBĖJE. II DALIS

12

TEKSTAS: Gertrūda Šitkauskaitė
NUOTRAUKA: Ieva Budzeikaitė

1. Faktų tikrinimas - kiekvieno atsakingo vartotojo pareiga.

1

Kaip atpažinti, kad informacija yra klaidinanti? Į ką reikia atkreipti dėmesį, norint suprasti pirmą kartą skaitomą tekstą, kad tai nėra tiksli informacija?

Auksė: tik skiriant laiko, nuolat dedant pastangų gimsta vidinė jausena ir intuityvus žinojimas. Taigi geriausiai dezinformacijos analitikais ir faktų tikrintojais taps tie, kas skiria laiko ir deda pastangų suprasti, kas vyksta aplinkui – užduoda klausimus ir tikrina, kas ką sako, kaip ir su kokių efektu?

Aistė: esminiai patarimai būtų labai paprasti – išsiaiškinti, kas yra informacijos šaltinis, kokie pateikiami įrodymai, ar šie įrodymai pristatomi teisingai, pavyzdžiui, paminėtas mokslinis darbas dar neįrodo, kad skaitote patikimą informaciją, nes jo išvados gali būti netinkamai pristatytos, todėl tokiu atveju turėtumėte susipažinti su pačiu moksliniu darbu. Taip pat rekomenduojama tikrinti visus skaitomame pranešime įvardytus asmenis, įvykius, faktus – kuo daugiau apie pateiktą tekstą išsiaiškinsite išėję iš skaitomos interneto svetainės ir ieškodami informacijos kituose šaltiniuose, tuo daugiau konteksto sužinosite ir galėsite suformuluoti patikimesnes išvadas. Ypač atsargiai vertinkite socialiniuose tinkluose pateikiamą informaciją ir ieškodami žinių apie svarbius įvykius vėliau pasikliaukite tradiciniais žiniasklaidos kanalais. Juose dirbantys žurnalistai yra atsakingi už tai, ką parašo, ir privalo patikrinti informaciją, todėl būna atvejų, kai šiuose kanaluose žinios išpublikuojamos kiek lėčiau, tačiau bus didesnė tikimybė, kad jos – teisingos. Gebėjimas atpažinti manipuliacijas ir klaidingą turinį yra įgyjamas. Kuo daugiau dirbate su informacija, sugebate išlaikyti kritišką mąstymą, įžvelgti, kas slypi už teksto, tuo didesnė tikimybė greitai ir efektyviai atpažinti dezinformaciją.

Ar galėtumėte patarti, kaip kiekvienas interneto, socialinių tinklų ar kitų populiarių informacijos šaltinių vartotojas galėtų atskirti melagingas naujienas bei kaip netapti vienu iš tokių naujienų platintojų?

Auksė: atsakingais informacijos vartotojais ir gerais rašytojais galiausiai tampa tik tie ir tos, kurie daug skaito, apmąsto ir pasakoja apie asmeninį ūgtelėjimą per medijuotas patirtis. Taigi, kad taptum atsakingu medijų ir informacijos vartotoju ar vartotoja, gebančiu ar gebančia atsispirti dezinformacijai, visų pirma turėtų būti atsakingas mąstytojas ar mąstytoja. Tokia užduotis nėra greito rezultato siekinys. Todėl mąstymo ir susivokimo meistrystės mokytis reikia nuolat, nuo ankstyvos

vaikystės, ir visur ir visose medijuotose aplinkose – su vaikais žaidžiant žaidimus, sekant socialinių tinklų naujienas, pramogaujant su kino filmu, klausantis informacijos vaizduojant ar keliaujant ir stebint medijų ženklus (reklamas, pranešimus) mieste. O paprasčiau kalbant, štai keli greiti patarimai. Svarbu ne tik žinoti, bet ir realiai taikyti šoninio skaitymo techniką: naršant informaciją internete svarbu išmokyti sekti mintis ir nuolat stebėti reakcijas. Fiksavus abejonės jausmą, išsakykite atsakyti naują naršyklės langą ir tikrinti šaltinio informaciją. Jei to nepakanka – atsakyti dar vieną ir dar vieną langą. Taip užtruksime, gyvensime lėčiau, nersime giliau. Giliau ir išgyvensime, ir patirsime informacijos efektą.

Aistė: mano prieš tai išvardytos technikos tikrai turėtų padėti atskirti melagingas naujienas socialiniuose tinkluose ir internete apskritai, o jas aptikus turėtų suveikti mano taip pat jau minėtas atsakomybės už tiesos kaip vertybės išsaugojimą momentas. Dalis interneto vartotojų savaime dalijasi netikromis naujienomis, nes jos įdomios, linksmos, gali surinkti daugiau patiktukų, sukelti kitų vartotojų emociją, net ir įtardami, kad ta informacija netikra. Taip neturėtų būti. Turime suprasti, kad tiesa ne visada tokia spalvinga ir linksminanti kaip išgalvotos istorijos, tačiau ji pati savaime yra vertingesnė, nes atspindi realų gyvenimą, realius įvykius.

Kitas metodas, padedantis koreguoti dalijimosi informacija įpročius, – prieš dalydamiesi turiniu skirkite kelias sekundes pagalvoti, pavyzdžiui, jei jus labai sujaudino rasta informacija ir norėtumėte iš karto ją pasidalyti, sąmoningai uždelskite ir suskaičiuokite iki dešimties. Šis, nors ir trumpas, laiko tarpas leis atidžiau įsiklausyti į savo impulsą, įvertinti, ar turinys tikrai toks vertingas ir patikimas, kad jį vertėtų paskleisti kitiems.

Kaip reikėtų kovoti ir stabdyti melagenas? Kokią įsivaizduojate informacijos skelbimo ir vartojimo ateitį mūsų visuomenėje? Kokiose srityse reikėtų patobulėti?

Auksė: jau užsiminiau, kad svarbu palaikyti ir stiprinti žiniasklaidą ir profesionalią žurnalistiką, investuoti į švietimo proceso ir turinio stiprinimą, advokatauti visoms iniciatyvoms ir veikloms, kylančioms iš kūrybinių industrijų ir meno srities sumanymų. Sakyčiau, kad svarbu atsimerkti ir „pamatyti“ vertybinę ir moralinę švietimo, meno, žurnalistikos, pilietinio ir bendruomeninio įgalinimo ir kitų socialinių bei humanitarinių mokslų sričiai priskiriamų disciplinų vertę. Atitraukime žvilgsnį nuo mašinų.

Geriausiais dezinformacijos analitikais ir faktų tikrintojais taps tie, kas skiria laiko ir deda pastangų suprasti, kas vyksta aplinkui.

Atsigręžkime į žmones. Mašinos yra labai geri įrankiai, bet santykius – tiek su mašinomis, tiek ir su žmonėmis – kuria žmonės. Todėl privalu mokytis susivokti, kaip kiekvienas ar kiekviena iš mūsų augame santykyje ir keičiamės medijų aplinkoje (ir nebūtinai tik į gerą – žinome, kad medijose galime užsimiršti, panirti į nemonderuojamą tėkmę, tapti priklausomiems nuo nuolat stimuliuojančio informacijos srauto). Dezinformacijos ir karo kontekstas, taip pat ir kitos grėsmės – klimato kaita, ekonomikos krizės, įvairiausios sveikatos rizikos, įsigyvenančios medijose, yra tik signalas, kad šią informacijos ir patirties neišvengiamybę būtina reguliuoti. Ir ne tik teisinėmis priemonėmis (draudimais). Svarbi įvairių institucijų parama, mentorystė, taip pat ir žmogaus savireguliacija.

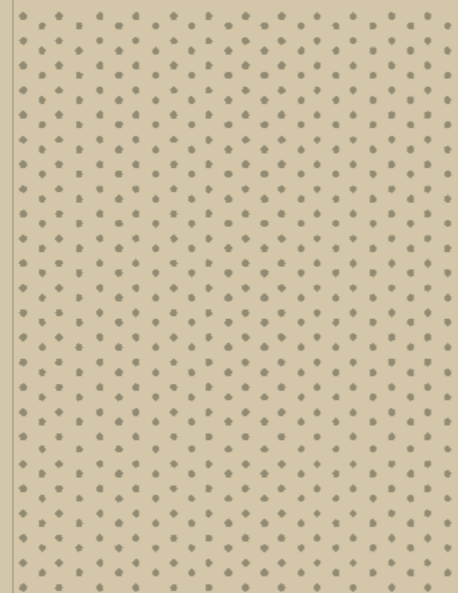
Aistė: deja, negaliu dėti daug vilčių, kad ateityje pasikeis informacijos vartotojų įpročiai. Esu įsitikinusi, kad mus supantis informacijos srautas tik plės, žmonės dalysis turiniu dar aktyviau, todėl ir dezinformacijos problema didės. Tačiau vilčių teikia technologinis vystymasis. Faktų tikrinimo specialistai taip pat smarkiai prie to prisideda testuodami įvairius dezinformacijos atpažinimo įrankius, teikdami savo rekomendacijas. Esu įsitikinusi, kad ateityje rasime automatinį ar pusiau automatinį būdą, kaip esamuju laiku, vos tik internete pasirodo klaidinanti žinutė, įspėti vartotoją, kad tai nėra teisingas ir patikimas turinys.

Manau, kad mums kartais vis dar trūksta suvokimo, jog kova su dezinformacija nėra vienos kažkurios žmonių grupės darbas, tai turėtų būti bendras įvairių sričių – žurnalistų, dezinformacijos ir informacinių karų specialistų, mokslininkų, nevyriausybinė organizacijų, mokytojų, pilietinės visuomenės projektas ir jo sėkmė priklauso nuo to, kaip sugebėsime dirbti šioje didžiulėje komandoje ir ieškoti sprendimų. x

NENUITILDYTAS ŠAULIŲ „TRIMITAS“

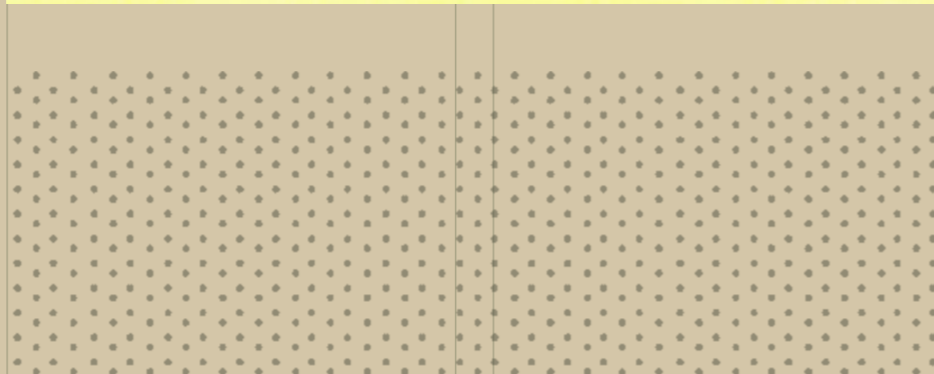
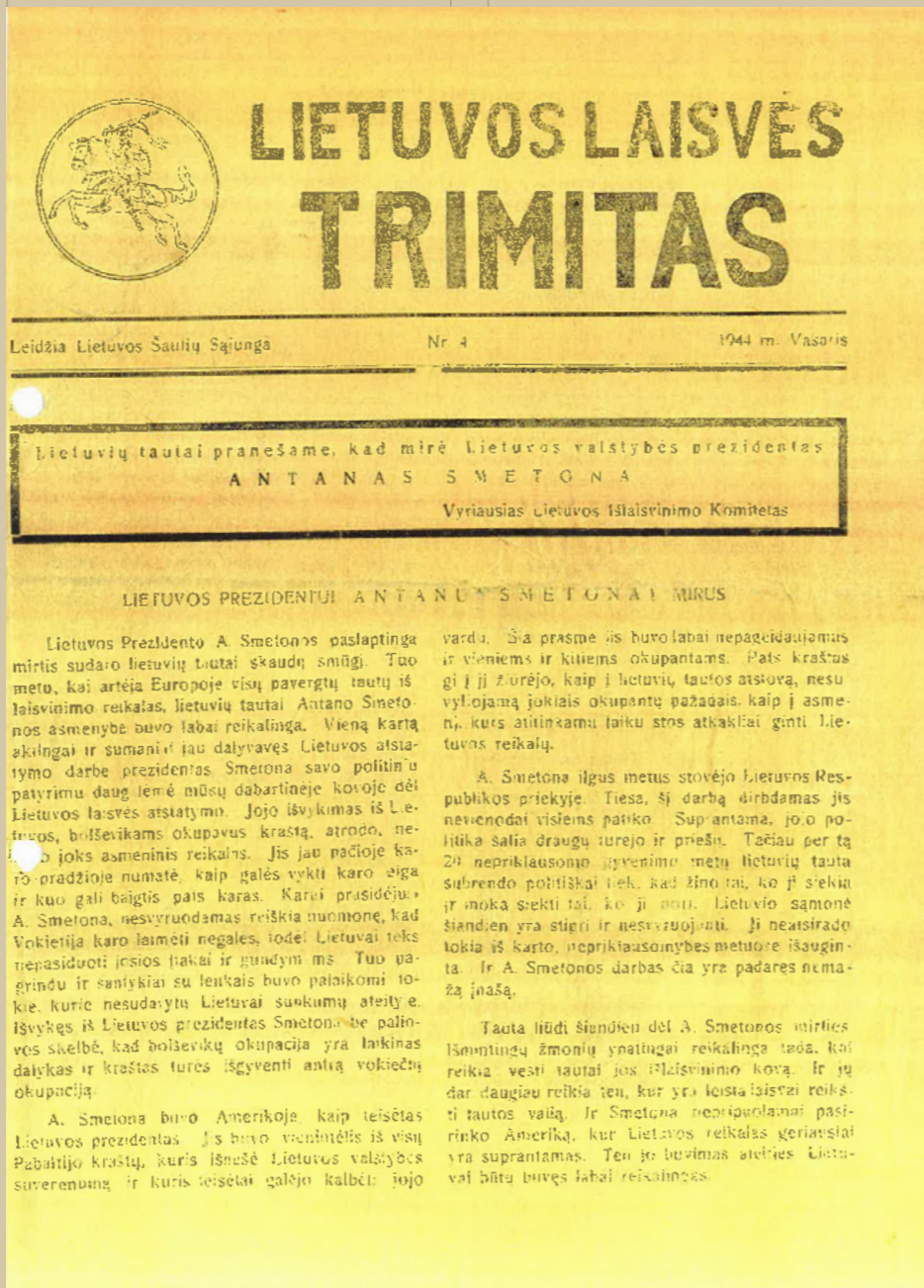
Kai 1940 metų birželio 15 dieną Sovietų Sąjunga užgrobė Lietuvą, jau liepos 11 dieną Maskvos marionetė „prezidentas“ Justas Paleckis pasirašė įstatymą dėl gausiausios ir garbingiausios visuomeninės organizacijos – Lietuvos šaulių sąjungos likvidavimo. Šiame įstatyme buvo rašoma: „Šaulių sąjunga su visais jos daliniais, įstaigomis ir organizacijomis nuo 1940 m. liepos 13 d. likviduojama.

... Šaulių sąjungos įstatymas ir respublikos prezidento 1936 m. balandžio 23 d. patvirtintas Šaulių sąjungos statusas panaikinami.“ Šiuo įstatymu buvo sustabdyta ir vieno iš populiariausių (1940 metais tiražas – 32 tūkstančiai egzempliorių) tarpukario Lietuvos ir lygiai 20 metų leidžiamo šaulių organizacijos žurnalo „Trimitas“ leidyba.

13

TEKSTAS: Stasys Ignatavičius,
LŠS V. Putvinskio-Pūtvio
klubo prezidentas

Kartu su Nepriklausomos Lietuvos sąjūdžiu LLKS Lietuvos šaulių sąjungos vardu išleido tris „Lietuvos Laisvės Trimito“ numerius.

Atrodė, kad „Trimito“ garsai nutilo...

Pasirodo, ne. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro direktoriaus Arūno Bubnio darbe „Lietuvių antinacinė spauda ir jos leidėjai 1941–1944 metais“ randame: „Kartu su Nepriklausomos Lietuvos sąjūdžiu LLKS Lietuvos šaulių sąjungos vardu išleido tris „Lietuvos Laisvės Trimito“ numerius. Šį laikraštį redagavo teisininkas Izidorius Kurklietis. Jį 1944 m. gegužės mėn. suėmė gestapas [Vokietijos slaptoji policija – aut. pastaba] ir 1945 m. kovo 30 d. numarino Bairoto kalėjime.“ Apie „Lietuvos Laisvės Trimito“ leidybą rašoma ir Jolantos Stasytės Berniūnienės straipsnyje „Lietuvos šaulių sąjungos žurnalas „Trimitas“ [„Voruta“, 2020 m. gegužės 27 d.]. Jame rašoma: „...1943–1944 m. pogrindyje veikusi Šaulių sąjunga Vilniuje [Kaune – aut. pastaba] išleido keturis laikraščio „Lietuvos laisvės trimitas“ numerius.“ „... pogrindyje veikusi Šaulių sąjunga...“ reiškia, kad Šaulių sąjunga, nepaisant to, kad sovietų valdžia ją likvidavo, visgi buvo atkurta. Kada?

Kažkuo primena 1929 metus, kai garsioji Lietuvos žvalgė Marcelė Kubiliūtė Vilniuje įsteigė pogrindinį šaulių būrį. Tame pačiame Arūno Bubnio darbe rašoma: „...K. Pelėkis [B. Kviklysis] savo knygoje „Genocide, Lituanica's Threefold Tragedy“ nurodo 21 rezistencinį leidinį [jį buvo nukreipti ne tik prieš nacistinę Vokietiją, bet ir prieš bolševikinę Sovietų Sąjungą bei jos vadovaujama komunistinį pogrindį Lietuvoje – aut. pastaba]: „Nepriklausoma Lietuva“. J. Laisvę“.

„Laisvės kovotojas“...“Lietuvos Šaulių Sąjungos Biuletenis“...“Buvo leidžiamas ir biuletenis, kas parodo, kad pogrindyje organizacija veikė. Čia mįslė istorikams ir tyrinėtojams.

Grįžkime į 1941 metų birželio sukilimo dienas. Prasidėjus Vokietijos–Sovietų Sąjungos karui, birželio 23 dieną buvęs Kauno komendantas ir šaulių rinktinės vadas plk. Jurgis Bobelis pakvietė sovietų likviduotos Šaulių sąjungos narius sukilti ir rinktis į buvusias šaulių būrių vadavietes. Į buvusius Centrinius Šaulių sąjungos namus Laisvės alėjoje (dabar – Laisvės al. 34 ir dabar centrinis LŠS štabas) susirinko 150 ginkluotų buvusios organizacijos narių. Gal tada ir įvyko Šaulių sąjungos atkūrimas? Dar didesnę painiavą sukeliama Rimanto Zizo darbas „Vietinė savisauga (savigny) Lietuvoje nacių Vokietijos okupacijos metais (1941–1944) IV dalis“. Čia rašoma: „Antinacinio lietuvių pogrindžio šaltinių duomenimis, 1943 m. rugpjūčio mėn. vokiečiai iškėlė Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimo klausimą [matyt, vokiečiams nepavykus iš lietuvių suformuoti SS diviziją, kas jiems pavyko su estais ir latviais, jie norėjo tai padaryti Šaulių sąjungos sąskaita – aut. pastaba]. P. Kubiliūnas (Petras Kubiliūnas – generalinis tarėjas prie vokiečių karinės administracijos – aut. pastaba) rugpjūčio 20 d. pasiūlė jos atkūrimo imtis plk. Mykolui Kalmantui (buvęs LŠS viršininkas – aut. pastaba). Šiam atsisakius, pas vokiečių generalinio komisariato Lietuvoje politinio skyriaus viršininką von Stadeną buvo iškviesti pulkininkai Zigmas Talevičius ir Pranas Saladžius.

Lietuvos šaulių sąjungos atkūrimu daugiausiai rūpinosi plk. P. Saladžius (1935–1940 m. buvęs jos vadas). Tačiau svarstant Šaulių sąjungos atkūrimo idėją tarp vokiečių ir lietuvių tuo pat išryškėjo nesutarimai, vokiečiams buvo nepriimtini patriotiniai Šaulių sąjungos veiklos tikslai, ypač jos statute įrašytas svarbiausias veiklos tikslas – Lietuvos Nepriklausomybės gynimas. Keisti statutą lietuvių pusė atsisakė, esą „niekas tam neturėjo teisėtos galios“. Ieškant išeities, būta siūlymų (matyt, iš vokiečių pusės) vietoj žodžio „nepriklausomybė“ įrašyti žodį „laisvė“, kaip vieną iš veiklos tikslų nurodyti „kovą su bandomis [sovietiniais diversantais – aut. pastaba] Lietuvos teritorijoje“. Derinant principines nuostatas, išryškėjo nuomonė, kad tuometinėmis sąlygomis esą „geriau tiktų ne atkurti Šaulių sąjungą, o sukurti visai naują organizaciją.“

Vartant pokario Lietuvos laisvės kovotojų – partizanų nuotraukas, ant daugelio Lietuvos partizanų uniformų matome Šaulio ženklą. Tai tie šauliai, kurie liko ištikimi duotai šaulio priesaikai, kurioje

buvo ir iki šiol išlikę šventi žodžiai – ginti ir stiprinti Lietuvos nepriklausomybę. Ir visi okupantų įstatymai ir įsakymai dėl organizacijos likvidavimo jiems buvo beverčiai – jie išliko šauliais. Reikėtų paminėti, kad tarp aštuonių 1949 metų vasario 16 dienos Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos Nepriklausomybės Deklaraciją pasirašiusių signatarų trys buvo šauliai: Leonardas Grigonis-Užpalis, Aleksandras Grybinas-Faustas ir Juozas Šibaila-Merainis. Tarp Lietuvos partizanų savo nuopelnais ir ryžtu kovoje su sovietiniais okupantais išsiskyrė ir kiti šauliai – didvyriai: Juozas Vitkus-Kazimieraitis, Zigmas Drunga-Mykolas, Jonas Dominykas Jėčys-Ažuolis, Vladas Montvydas-Žemaitis, Povilas Spurgis-Šaltis ir daugelis kitų. Šaulių „Trimitas“ vėl nuaidėjo, kviesdamas šaulius burtis naujiems žygiams išvaduoti Lietuvą nuo sovietinio okupacinio jungo.

1954 metų kovo 7 dieną Čikagoje atkūrus Šaulių sąjungą Lietuvos šaulių sąjunga tremtyje pavadinimu, imta galvoti ir apie „Trimito“ atgaivinimą. 1956 metais išėivijos lietuvių leidžiamame žurnale „Karys“ (buvo leidžiamas iki 1991 metų) atsirado įdėtinis nenumeruojamas LŠS tremtyje priedas „Tremties trimitas“, kuriame buvo teikiama informacija apie organizacijos veiklą. 1990 metų kovo 11 dieną Lietuvai atgavus valstybingumą, jau liepos mėnesį „Trimitas“ atgimė Lietuvoje ir tęsia garbingą ir svarbų, dar tarpukario šaulių pradėtą ir išpuoselėtą Šaulių sąjungos propagandinį darbą.

Jokie okupantai nepajėgė jokiais represijomis palaužti tautos valios gyventi laisvoje tėvynėje. Tai įrodė šauliai dalyvavę 1919–1923 m. Nepriklausomybės kovose, 1941 m. Birželio sukilime, antinacinėje veikloje 1941–1944 m., 1944–1953 m. didvyriškoje kovoje prieš sovietinius okupantus ir idėjiniame dvasiniame pasipriešinime 1954–1990 m. 1919 metais Vlado Putvinskio subrandinta Šaulių sąjungos ideologija, Lietuvos žmonėms pateikta kaip Tėvynės gynėjų ideologija, gyvuoja ir gyvuos. x

VARGO MOKYKLA

TEKSTAS: Birutė Malaškevičiūtė

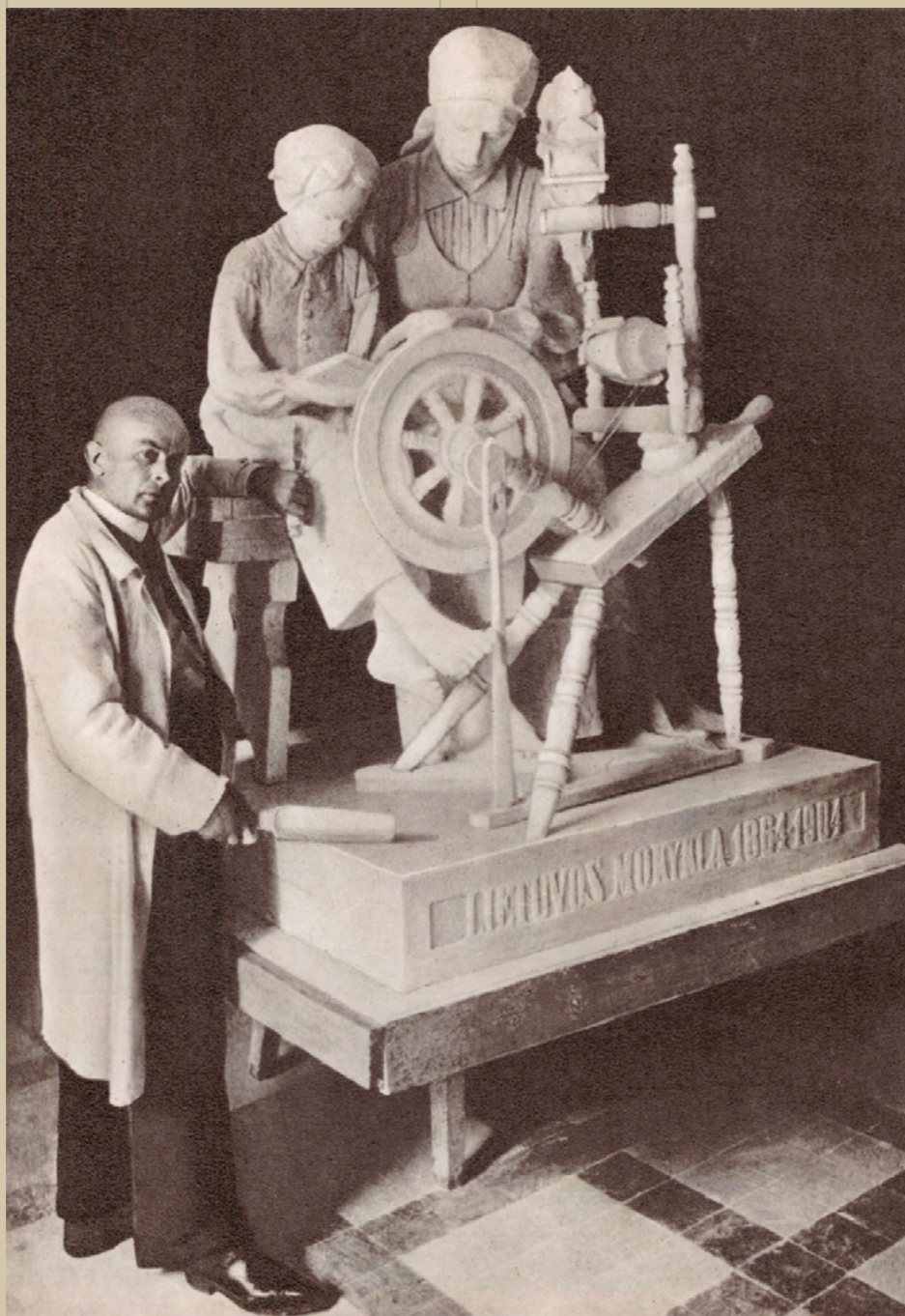
Gegužės 7-ąją Lietuvoje minima spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena. Rusų valdžia, numalšinusi 1863–1864 metų lenkų ir lietuvių sukilimą, pradėjo mūsų krašto nutautinimo ir rusinimo politiką: uždraudė lotynišką raidyną, įvedė „graždanką“ (rusiškomis raidėmis buvo rašomi lietuviški žodžiai), mokyklose draudė mokyti iš lietuviškų vadovėlių. Lietuvių kalba stumta iš kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo. Tai truko iki 1904 metų, kai buvo panaikintas draudimas.

Laikotarpis nuo 1864 iki 1904 metų apibūdinamas keturiais žodžiais – lietuviškos spaudos draudimo metais. Tai knygnešių, daraktorių ir vargo mokyklos, kai mama, dirbdama namuose, pribėgom pati mokė iš lietuviškų knygų skaityti vaikus, laikai. Tai – laikas, kai lietuviai atkakliai priešinosi primestai tvarkai ir reikalavimui atsakyti savo kalbos ir rašto.

1. Ketvirtoji Petro Rimšos „Lietuvos mokykla 1864–1904“ skulptūra.

Nuotrauka iš Juozo Rimanto „Petras Rimša pasakoja“, 1964.

2. 1993 metais išleisto 5 litų banknoto reverse buvo pavaizduota „Lietuvos mokykla 1864–1904“.

1

„LIETUVOS MOKYKLA 1864–1904“

Metams bėgant spaudos draudimo laikotarpio simboliais tapo Juozo Zikaro „Knygnešys“ ir Petro Rimšos „Lietuvos mokykla 1864–1904“, mums žinomesniu pavadinimu – „Vargo mokykla“. P. Rimša dėl to pyko, sakydamas, kad „pirmasis pavadinimas tikrai parodo laikotarpį ir jo poetinti j „Vargo mokyklą“ nereikėtų“. Šios skulptūros buvo keturi variantai. Pirmąją P. Rimša nulipdė 1906 metais, rengdamasis pirmajai lietuvių dailės parodai Vilniuje 1907 metais. Pozuoti prikaltino mamą, kuri tuomet jau buvo garbaus amžiaus. Kūrinio siužetas nesudėtingas: moteris verpia, o šalia jos, ant žemos trinkelės, sėdi kokių aštuonerių metų berniukas su knyga ant kelių. Pirmoji „Lietuvos mokykla“ pačiam autoriui nepatiko. P. Rimša prisipažino (1964 metais buvo išleista skulptoriaus prisiminimų knyga „Petras Rimša pasakoja“): „Mano mama, kuri pozavo buvo jau įžengusi į septintąją dešimtį metų, ir jai netiko aštuonmetis berniukas. Užtat vietoj „motinos mokyklos“ išėjo „močiutės mokykla“, tuo tarpu aš galvojęs pavaizduoti motiną.“ Todėl 1914 metais buvo sukurta antroji „Vargo mokykla“ jau su jauna mama. Ši su vaikeliumi sėdi ant suolo, po kuriuo tvarkingai stovi padėtos klumpės. Dar vieną šios skulptūros variantą P. Rimša nulipdė trečiojo dešimtmečio pradžioje – jame klumpės pakeitė gulintis šuniukas, budriai saugantis namus nuo nekviestų svečių. Ketvirtoji „Lietuvos mokykla“ buvo pradėta lipdyti 1939 metų rudenį. 1940-ųjų birželį gipsinis modelis nugabentas išlieti iš bronzos, buvo planuojama pastatyti Karo muziejaus kiemelyje. Nepavyko. Antrojo pasaulinio karo metu vokiečiai karo reikmėms rinko brangiuosius metalus, kaip bronzinį dirbinį paėmė ir šią skulptūrą. P. Rimša dar suspėjo nuimti gipso formą, iš kurios skulptūra atkurta tik 1957 metais. Oficialiai atidengta tik 1994 metais, minint spaudos atgavimo 90-ąsias metines.

KAIP TAIP NUTIKO?

Kada, koku būdu ir kodėl „Vargo mokykla“ ir „Knygnešys“ tampa simboliais. Iš dalies j šį klausimą atsako pats P. Rimša: „Lietuvos mokykla“ nuo pasirodymo pirmoje lietuvių dailės parodoje dienos augte jaugo j lietuvių kultūrinį palikimą: šimtus kartų jos paveikslas buvo išspausdintas įvairiuose leidiniuose – laikraščiuose, žurnaluose, istorijos ir meno knygose, atvirutėse bei lapeliuose.“ Gabrielė Petkevičiūtė-Bitė pabrėžė to svarbą: „Mums reikia kūrinių, kurie jaudintų mūsų liaudį, pagautų jos sielą ir ją keltų aukštyn, reikia vaizduoti savų žmonių buitį, jų rūpesčius.“ Ir tuomet „Knygnešys“ ir „Vargo mokykla“ greta Vytauto Didžiojo, Jono Basanavičiaus, Vinco Kudirkos tampa tarsi priminimu,

2

ką gali atkakli kova ir pasipriešinimas. P. Rimša, džiaugdamsis savo kūriniumi, sakė: „Lietuvos mokyklos“ paveikslu pavyko išryškinti laikotarpio bruožus: polėkį j šviesą ir laisvę, nesuitaikymą su prievartos priemonėmis. Liaudis ją suprato kaip epochos apibendrinimą ir iliustraciją.“

„Vargo mokykla“ ir „Knygnešys“ tampa neatsiejama įvairių iškilimų atributu. Išlikusiame 1939 metų rankraštyje, aprašiusiame Antano Smetonos vizitą Lazdijuose, rašoma: „Prezidento garbei įvyko paradas pro tribūnas pražygiavo gražūs ir prasmingi gyvieji paveikslai. Ir ko čia nebuvo pavaizduota: ir Vytautas Didysis su savo kareiviais, ir baudžiava, ir senoji Lietuvos mokykla, ir knygnešiai, pavergtas Vilnius, okupuotojo krašto vaikai, ir laisvės kovos, ir laisvasis pajūrys, ir dar daug daug ko.“

Neretai tuometėse fotoateljė atėjus fotografuoti studentui su mama buvo siūloma abiem susėsti prie verpimo ratelio. „Vargo mokyklos“ vaizdinys buvo populiariesnis nei knygnešio. Paprastai rašto mokydavo mamos – taip ir liko kiekvieno, kuris taip pradėjo savo mokslus, atminty šviesūs prisiminimai apie motiną.

Beje, dr. Lijana Birškytė-Klimienė viename iš savo darbų išsakė gana intriguojančią mintį: „Neginčytina, kad Rimšos Lietuvos mokykla 1864–1904 yra spaudos draudimo epochą Lietuvoje įprasminantis nacionalinis simbolis. Žvelgiant retrospektyviai, kyla klausimas, ar iki jo XIX a. egzistavo edukaciją, savišvietą skatinantys vaizdiniai?“. Atsakymas labai įdomus: „Tyrinėdama šv. Onos kultą ir atvaizdus Lietuvoje, Palonų Dievo Apvaizdos bažnyčioje aptikau vieną įdomų švč. Mergelės Marijos auklėjimo paveikslą, kuriame šv. Ona moko dukrą skaityti, o šalia jų pastatyta verpstė, kaip nuoroda j šių šventųjų gebėjimą verpti.“

NEPAGRAŽINTA KNYGNEŠIŲ REALYBĖ

Tarpukario Lietuvoje buvo pradėtos skirti pensijos (gana kuklios) knygnešiams. Tuomet paaiškėjo nepagražintas ir neromantizuotas knygnešių gyvenimas. Atsirado daug apsišaukėlių, nors ir buvo

reikalaujama knygnešystės įrodymų. Išaiškinus tokius atvejus, kilo diskusijos, kas gi buvo tie knygnešiai, nes žodžio „knygnešys“ atsiradimo laiką nustatyti sunku. Žinoma, kad 1884 metais Jonas Šliūpas save pavadino knygnešiu. O prieš tai knygas per sieną gabenusius žmones vadino kontrabandininkais ir pakininkais (nuo žodžio „pakas“ – ryšulys). Vieni pirmųjų knygnešių buvo nelegalių emigrantų, norėjusių išvykti į Ameriką, vedliai j Prūsiją. Vienoje 1926 metų recenzijoje apie knygnešius buvo rašoma: „Pilkas, sunkus vargo žmonių darbas atpasakojamas tokiais pat pilkais posakiais, be jokios pretensijos pagražinti savo žygius bei iškelti savo nuopelnus: atvirai minimi materialiniai sumetimai, lengva širdžia kalbama apie nuostolius, apie išdavimus ir persekiojimus, ramiai apie bausmes ir ištrimimus. Realūs ir materialistiniai buvo knygnešių žygiai ir tik laiko perspektyva ir nuveiktų darbų vaisiai apgobė knygnešio vardą ir triušą idealistine areole, o tuos, kurie dėl to pilko, kasdienio darbo kentėjo ir žuvo garbingu tautos kovotojų vardu. Tik vienas kitas susipratęs idealistas ir inteligentas.“

Neretai knygnešiais tapdavo žmonės, turėję vienokią ar kitokią negalią ir negalėję dirbti ūkiuose. Tokie žmonės sulaukdavo ir švelnesnių bausmių. Antanas Šapoka rašė, kad knygas kartais vežiodavo net žydai kromelininkai, mat iš jų buvo neblogo uždarbio. Knygnešystė buvo profesija, tą patvirtino ir vienas žymiausių knygnešių Juozas Kancleris, kai jį jau tarpukario Lietuvoje apkaltino antivalstybinių proklamacijų nešiojimu, teisme pasakė: „Dirbau. Ir, ką laikau reikalingu, dirbu. Proklamacijos – ne mano. Norėdamas vežimą jų kelnėse išnešiosiu, ir jūs nerosite. Tai aš moku. Tai mano amatas.“

Baigus aiškintis knygnešių pensijų klausimą, aprimus aistroms ir diskusijoms, atšventus antrąjį nepriklausomybės dešimtmetį, nutarta, kad knygnešiai yra verti pagarbos. Ta proga skulptoriui Juozui Zikarui užsakyta sukurti skulptūrą knygnešiui. Ji iškilmingai atidengta 1939 metais Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. ×

BIRŽELIS

Birželio 1 d. – Tarptautinė vaikų gynimo diena.

Birželio 1 d. – 1298 metais LDK Vytenio vadovaujama Lietuvos kariuomenė sumušė Livonijos ordino kariuomenę prie Turaidos (Latvija).

Birželio 1 d. – 1920 metais išleistas pirmasis šaulių laikraščio „Trimitas“ numeris, kurį redagavo Matas Šalčius. Birželio 1 d. – 1921 metais įsteigtas Trakų šaulių skyrius-rinktinė.

Birželio 1 d. – 1989 metais Kaune, Dainų slėnyje, LŠS atkūrimo iniciatyvinės grupės steigėjas Stasys Ignatavičius pirmą kartą oficialiai paskelbė apie Šaulių sąjungos atkūrimo iniciatyvinės grupės įsteigimą.

Birželio 4 d. – Tėvo diena.

Birželio 13 d. – 1998 metais įsteigtas LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubas. Klubo prezidentu išrinktas LŠS atkūrėjas Stasys Ignatavičius.

Birželio 14 d. – Gedulo ir vilties diena.

Birželio 15 d. – Okupacijos ir genocido diena.

Birželio 17 d. – 1880 metais Kretingoje gimė pirmasis Lietuvos kariuomenės savanoris, gydytojas, Apsaugos komisijos narys, žymus karinis ir visuomenės veikėjas, Vytauto Didžiojo karo muziejaus Karininkų ramovės ir LDK Birutės karininkų šeimų moterų draugijos įkūrėjas LŠS garbės narys gen. Vladas Nagevičius-Nagius. Mirė 1954 metų rugsėjo 15 dieną Vilebyje (JAV).

Birželio 22 d. – 1941 metais Lietuvoje prasidėjo sukilimas prieš sovietinius okupantus.

Birželio 23 d. – 1941 metais Kaune Lietuvių aktyvistų fronto vyriausiasis štabas paskelbė laisvos ir nepriklausomos valstybės atkūrimą ir sudarė Lietuvos laikinąją vyriausybę.

Birželio 23d. – 1601 metais LDK kariuomenė, vadovaujama LDK etmono Kristupo Radvilos Perkūno, sumušė švedus prie Kuoknesės (Latvija).

Birželio 23 d. – 1922 metais Kaune prie Napoleono kalno pirmą kartą buvo atšvęsta LŠS metinė šventė – Šaulio diena.

Birželio 24 d. – Joninės, Rasos šventė. Šaulio diena.

Birželio 24 d. – 25 d. – 1990 metais Kačerginėje įvyko pirmasis atkurtos Šaulių sąjungos sąskrydis.

Birželio 27 d. – 1404 metais LDK Vytautas Didysis sumušė maskvėnų kariuomenę ir užėmė Smolenską, kuris Lietuvai priklausė iki 1514 metų.

Birželio 27 d. – 1919 metais įkurta Lietuvos šaulių sąjunga.

Birželio 27–29 d. – 1920 metais Kaune įvyko pirmasis LŠS dalinių atstovų suvažiavimas. LŠS Centro valdybos pirmininku išrinktas Vladas Putvinskis, į pirmąją LŠS Centro valdybą išrinkti Matas Šalčius, Mikas Mikelkevičius, kar. Juozas Papečkys, adv. Rapolas Skipitis, Kazimieras Ralys ir Kipras Bielinis.

ČIA UGDOMI LYDERIAI

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

STIPENDIJA IR
KARIŲ SOCIALINĖS
GARANTIJOS

100% VALSTYBĖS
FINANSUOJAMOS
STUDIJS

3 BAKALAURO
STUDIJŲ
PROGRAMOS

PRASMINGA
IR GERBIAMA
PROFESIJA

TARNYBA VADO
PAREIGOSE

DINAMIŠKA
KARJERA LIETUVOS
KARIUOMENĖJE
IR NATO

WWW.LKA.LT

@karoakademija

+370 682 31072

@lietuvos_karo_akademija

LKA.ATRANKA@MIL.LT

lietuvos karo akademija

TRIMITAS

IR PRIEŠ ŠIMTMETĮ SKAITYTAS

+
Užsiprenumeruok
„TRIMITĄ“ ir
paragink kitą!

Žurnalas TRIMITAS leidžiamas kas mėnesį.

Žurnale TRIMITAS – šaulystė, karyba, istorija, kelionės, pasaulio pažinimas, išgyvenimo patirtys, lauko virtuvė ir galvosūkių. Kiekvienam yra ką skaityti.

Žurnalą TRIMITAS galima užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose ir internetu:

www.zurnaluprenumerata.lt
www.prenumeruok.lt

Prenumeratos kaina:

12 mėn. – 20 eurų
6 mėn. – 10 eurų
3 mėn. – 5 eurai